

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

1 (28)

Sisällysluettelo

■ Finanssialan toimintaympäristön matalapaine jatkuu	2
■ Talletuspankit tehostaneet toimintaansa sopeutuakseen alhaisen korkotason toimintaympäristöön	4
■ Työeläkelaitosten vakavaraisuutta vahvisti vuonna 2014 sijoitusmarkkinoiden suotuisa kehitys, vuodesta 2015 on tulossa haasteellisempi	10
■ Henkivakuutussektorin vakavaraisuus pysyi edellisen vuoden lopun tasolla	13
■ Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus vahvistui	16
■ Sijoituspalveluyrityksillä hyvä vuosi	20
■ Rahastoyhtiöiden tuloksessa notkahdus viimeisellä vuosineljänneksellä	22
■ Liitetaulukot	25

Tässä julkaisussa kuvataan Finanssivalvonnan valvottavien taloudellista tilaa ja riskejä sekä arvioidaan Suomen finanssisektorin tilaa ja kehitystä. Tiedot perustuvat pääosin pankeilta, vakuutusyhtiöiltä ja muilta valvottavilta saatuun raportointiin tilanteesta 31.12.2014 sekä valvontatyössä saatuihin tietoihin.

Finanssialan toimintaympäristön matalapaine jatkuu

Suomen talouden ennustetaan kasvavan tänä vuonna hieman usean laskuvuoden jälkeen, mutta näkymät ovat edelleen vaisut. Finanssialan toimijat ovat sopeuttaneet toimintaansa säilyttäen tuloksentelekokykynsä heikosta suhdannekehityksestä huolimatta. Myös finanssialan eri sektorien vakavaraisuus on säilynyt hyvänä. Nykyisessä taloustilanteessa on tärkeää, että finanssisektorilla ylläpidetään riittäviä vakavaraisuuspuskureita. Finanssialan pitää edelleen jatkaa sopeutumista matalan koron ympäristöön ja varautua mahdollisiin varallisuuserien yliarvostuksiin markkinoilla.

Pankkisektorilla sopeutustoimet tarpeen myös jatkossa

Pankkisektorin vakavaraisuus parani vuoden 2014 loppupuoliskolla pääomahankinnan ja kertyneiden voittovarojen ansiosta. Korkokate kasvoi, koska varainhankinnan kustannukset alenivat ja alentuneiden markkinakorkojen vaikutus ei vielä ole täysimääräisesti vaikuttanut luottojen korkoihin. Korkokatteen kasvattaminen on tällä hetkellä entistä vaikeampaa. Pankit ovat lisänneet palkkiotuottoisen liiketoiminnan osuutta ja uudistaneet hinnoitteluaan saaden näin palkkiotuotot kasvuun. Pankkien on huolehdittava siitä, että haastavassa talous- ja korkotilanteessa lisätuottoa ei jatkossakaan liiaksi haeta riskejä kasvattamalla.

Pankkien tehostamisohjelmat ovat pitäneet kulujen kasvun maltillisena. Tehostamistoimet eivät kuitenkaan saa johtaa riskienhallinnan heikkenemiseen.

Kyberhyökkäyksillä painetta pankkien operatiivisten riskien hallintaan

Vuoden vaihteen poikkeuksellisen laajat pankkeihin kohdistuneet palvelunestohyökkäykset toivat esille tarpeen varautua kyberuhkiin. Pankkien tulee päivittää uhkakuvansa ja oltava valmiita torjumaan aiempaa vakavampia hyökkäyksiä. Tärkeää on, että hyökkäysten vaikutukset saadaan rajattua mahdollisimman harvoihin palveluihin.

Lyhennysvapailta lisävaroja kulutukseen

Suomalaiset pankit aloittivat alkuvuonna asuntolainojen lyhennysvapaakampanjoita. Kampanjoilla tavoiteltiin kysynnän lisäämistä Suomen taloustilanteen helpottamiseksi. Suurten toimijoiden onkin tärkeä arvioida toimintansa kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Kampanjat on suunnattu asiakkaille, jotka ovat hoitaneet lainansa hyvin tähän asti. Tällöin riskit pysyvät kohtuullisina, kun lyhennysvapaa on maksimisään vuoden mittainen. On kuitenkin huomattava, että lyhennysvapaan aikana pankki ei saa täyttää kuvaa asiakkaan lainanhoitokyvyn mahdollisesta heikkenemisestä, kun kuu-kausittainen maksuerä jää pieneksi asiakkaan maksaessa ainoastaan lainan korot.

Matala korkotaso ja uusi sääntely vakuutussektorin happotesti

Vuosi 2014 oli haasteellinen myös vakuutussektorille: reaali-talouden heikko kehitys, matala korkotaso ja tulevat sääntelyuudistukset ovat hankala yhtälö ratkaistavaksi. Toimijoiden vakavaraisuudet olivat kaikesta huolimatta edelleen vahvalla tai vähintäänkin hyvällä tasolla. Toimijoiden välillä on kuitenkin havaittavissa hajontaa.

Matala korkotaso on ongelma etenkin henkivakuutukselle. Tuottoa on toistaiseksi kertynyt, koska korot ovat olleet edelleen laskusuunnassa ja toisaalta osakkeiden arvot ovat nousseet. Sijoitustoiminnan tuotot ylittivät vastuuvelan laskennassa käytettävän koron ja annetut tuottolupaukset.

Jatkossa Solvenssi II -sääntely muuttaa korkoriskin luonnetta henki- ja vahinkovakuutussektorilla, kun vastuuvelan laskennassa siirrytään käyttämään riskitöntä diskonttokorkoa. Tämä nostaa esille taseen molempien puolien riskiprofiilien yhteensopivuuden. Tällöin keskeiseksi tekijäksi tulee vastuuvelan ja sitä kattavien varojen maturiteettien ero ja sen vaikutus korkoriskiin. Mitä suurempi ero on, sitä suurempi on korkoriski.

Uudet tuotteet ja vieraat markkinat haaste sijoitustoiminnan osaamiselle ja riskienhallinnalle

Alenevan korkotason ympäristössä on jälleensijoitusriski kaikkien vakuutussektorin toimijoiden ongelmana jatkossa. Haasteena on löytää sellaisia sijoitustuotteita, joiden riskit pystytään hallitsemaan ja kantamaan, mutta samalla on kuitenkin saavutettava asiakkaiden ja omistajien odottama hyvä tuottotaso.

Osa toimijoista, etenkin työeläkesektorilla, on ryhtynyt tavoittelemaan parempia tuottoja siirtymällä uusille ja tuntemattomille markkinoille. Kaikilla toimijoilla ei sijoitustoiminnan osaaminen ja riskienhallinta ole välttämättä sillä tasolla, mitä nämä uudet markkinat edellyttäisivät. Tämä haaste on syytä tiedostaa. Riskillisempi sijoitusympäristö edellyttää myös riittäviä pääomapuskureita kattamaan mahdollista riskien toteutumista.

Solvenssi II -sääntely tulee voimaan ensi vuoden alusta. Se pyrkii ottamaan huomioon kaikki toiminnan riskit ja vaatii niiden vastapainoksi riittävät pääomapuskurit. Finanssikriisin seurauksena sääntelyyn sisällytettiin lukuisia mukautuselementtejä ja siirtymäsäännöksiä. Niiden avulla tasoitetaan voimaantumisen mahdollisesti aiheuttamia markkinavaikutuksia ja hillitään liiallisen volatiliteetin heijastuksia toimijoihin. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen EIOPAn vuonna 2014 toteuttamat stressitestit osoittivat, että etenkin henkivakuutusyhtiöillä on vielä tekemistä liiketoimintansa ja sijoitustoimintansa sopeuttamisessa uuteen sääntelyyn. Kannattaa huomata, että nykyinen korkotaso on jo alittanut stressitestin oletukset. Tämä jos mikä kuvastaa korkotason poikkeuksellisen alhaista tasoa.

Vahva vakavaraisuus on avainasemassa vaikeassa markkinatilanteessa

Valvoja voi tässä tilanteessa varoittaa riskeistä ja edellyttää, että kaikilla toimijoilla on käytössään toimintaansa nähden riittävät riskienhallintakeinot. Pääomapuskureiden tulee olla riittävät suhteessa otettuihin riskeihin. Tämän toimijat voivat varmistaa pidättäytymällä liiallisesta osingonjaosta ja muusta voitonjaosta sekä vakuutussektorilla vahvistamalla vastuuvelkaa korkotäydennyksin.

Talletuspankit tehostaneet toimintaansa sopeutuakseen alhaisen korkotason toimintaympäristöön

Talouskehityksen aiheuttamat riskit eivät ole laajassa mitassa realisoituneet pankkien kannattavuudessa. Pankkisektorin kannattavuus parani hieman, sillä pankit kehittivät liiketoimintamallejaan ja karsivat kulujaan vaisun taloustilanteen vuoksi. Suomalaispankkien varainhankinta toimi hyvin ja matala korkotaso alensi sen kustannuksia.

Kotimaisten talletuspankkien luotonanto Suomessa kasvoi kohtuullisesti. Samoin talletukset kasvoivat hieman. Kotimaisten talletuspankkien kokonaisluotonanto supistui lievästi johtuen ulkomaisia sivuliikkeitä koskevista järjestelyistä.

Korkokate parani, mikä oli pitkälti edullisemmän varainhankinnan ansiota. Parantunut rahoituskate yhdessä palkkiotuottojen kasvun kanssa kompensoi kulujen loivaa kasvua ja kaupankäynnin pienentyneitä tuottoja. Myös vakuutus toiminnan nettotuottojen kasvu sekä arvonalentumisten säilyminen alhaisella tasolla tukivat positiivista tuloskehitystä. Positiivisen tuloskehityksen tukemana pankkisektorin vakaaraisuus säilyi vahvana.

Viranomaisraportoinnin muutosten vuoksi muutos suhteessa edellisvuoteen on laskettu oikaistuista kannoista korkokatteen, kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan, palkkiotuottojen, kulujen ja arvonalentumisten osalta.

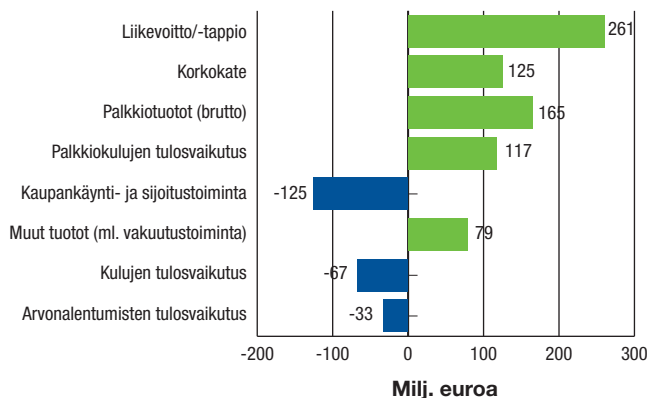
Kannattavuus vahvistui valtaosalla pankeista

Kotimaisen talletuspankkisektorin yhteenlaskettu liiketulos kasvoi edellisvuodesta 261 milj. euroa (12 %) 2,50 mrd. euroon. Enemmistö talletuspankeista paransi liiketulos-taan. Pankkisektorin oman pääoman tuotto (ROE) kasvoi hieman ollen 8,2 % (8,0 %), ja koko pääoman tuotto (ROA) säilyi taseen 11,7 prosentin kasvun seurauksena ennallaan (0,4 %). Sektorin kulut-tuotot-suhde aleni 57 prosentista 54 prosenttiin. Kulut-tuotot-suhteen laskentatapa on yhdenmu-kaistettu kansainvälisiä tilastoja vastaavaksi. Keskeisimpänä muutoksena uudessa laskentatavassa on se, että muut kulut vähennetään tuotoista, kun ne aiemmin sisällytettiin kulujen yhteismäärään.

Korkokatteen kasvua tuki ensisijassa edullisempi varainhankinta

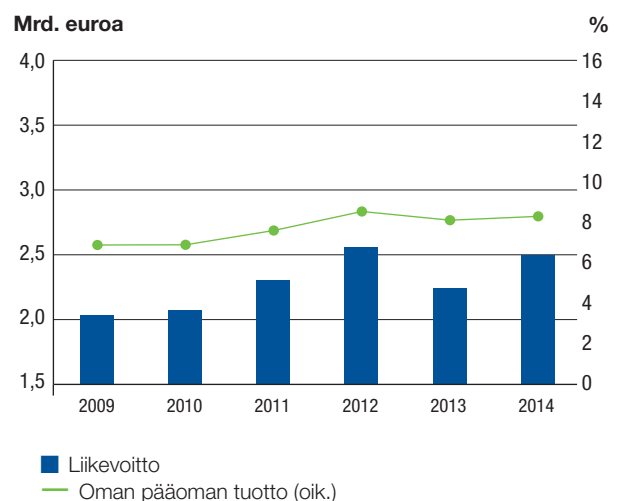
Korkokate kasvoi 4 % edellisvuoden vastaavasta ajan-kohtasta 3,0 mrd. euroon. Korkotuotot kasvoivat vuoden takaisesta 1,6 % ja useimmilla pankeilla korkotuottojen kasvua tuki kohtuullisena jatkunut luottokannan kasvu. Korkokulut laskivat edellisvuodesta 1,4 %, jossa taustalla vaikutti markkinaehtoisen varainhankinnan kustannusten ja

Kotimaisen pankkisektorin tuloserien muutos tammi-joulukuu 2014 vs. tammi-joulukuu 2013

Lähde: Finanssivalvonta.

Kotimaisen pankkisektorin liiketulos ja oman pääoman tuotto

Lähde: Finanssivalvonta.

talletusten keskikoron alentuminen. Johdannaisten osuus korkokatteesta on säilynyt edelleen merkittävänä.

Anto-ottolainausmarginaali eli yleisön talletusten ja luottojen keskikoron erotus leveni 0,05 prosenttiyksikköä 1,43 prosenttiin talletuskorkojen laskiessa luottojen keskikorkoja voimakkaammin. Suomen Pankin euroalueen euromääräisiä eriä koskevien tilastojen perusteella yleisön talletusten keskikorko laski vuoden aikana 0,12 prosenttiyksikköä 0,33 prosenttiin. Talletusten keskikorkoa laski toisaalta viitekorkojen lasku ja toisaalta määräaikaistalletusten supistuminen. Määräaikaistalletuksia siirtyi käyttelytileille ja muihin sijoituskohteisiin kuten rahastoihin ja vakuutus tuotteisiin. Euriborkorkojen lasku heijastui myös yleisön luotonannon keskikorkoon, joka laski 0,07 prosenttiyksikköä 1,75 prosenttiyksikköön.

Luotonannon osalta keskikoron laskua selittää markkinakorkojen laskun lisäksi marginaalien lasku. Suomen Pankin laskennallinen uusien asuntoluottojen keskimarginaali oli vuoden 2014 aikana laskussa päätyen joulukuussa 1,44 prosenttiyksikköön (12/2013: 1,56 prosenttiyksikköä).

Suhteessa talouden heikkoon kehitykseen luotonannon kasvu on säilynyt kohtuullisena. Suomen Pankin tilastojen mukaan luotonanto suomalaisille kotitalouksille kasvoi edellisvuodesta 1,9 % ja suomalaisille yrityksille ja asuntoyhteisöille 6,6 %. Ilman asuntoyhteisöjä luotonanto suomalaisille yrityksille kasvoi 3,9 %.

Kotimaisten talletuspankkien, ml. kotimaisten talletuspankkien ulkomaiset sivuliikkeet, luotonanto yleisölle ja julkisyhteisölle ilman takaisinostosopimuksia supistui edellisvuodesta 1,2 % ollen 183,3 mrd. euroa. Sektoritasolla yleisön ja julkisyhteisön luottokannan supistumista selittää Nordea Pankki Suomen Baltian sivuliikkeiden myynti konsernin emopankille. Eliminoitaessa sivuliikkeiden myynnin vaikutus sektorin luotonanto olisi kasvanut noin 2,5 %. Lähes kaikkien talletuspankkien luotonanto kasvoi ja kehitys jatkui edellisvuotta vastaavana. Yleisön talletukset, pois lukien takaisinostosopimukset, kasvoivat 1,6 % ollen 141,2 mrd. euroa vuoden lopussa.

Hyvin matalana säilyvä korkotaso luo haasteita korkokatteiden säilymiseen nykyisellä tasollaan. Suomalaisten pankkien luotonannosta valtaosa (75 %) on sidottu euriborkorkoihin. Vaihtuvakorkoisten lainojen uudelleen hinnoittelu koron tarkistus päivän edellisvuotta alhaisemmalle tasolle luo painetta korkokatteiden kehitykselle jatkossa. Jos 12 kuukau-

den euriboriin sidotussa asuntolainassa koron tarkistus päivä olisi ollut joulukuun 2014 lopussa, olisi viitekorko laskenut joulukuun lopussa 0,33 prosenttiin 0,56 prosentista.

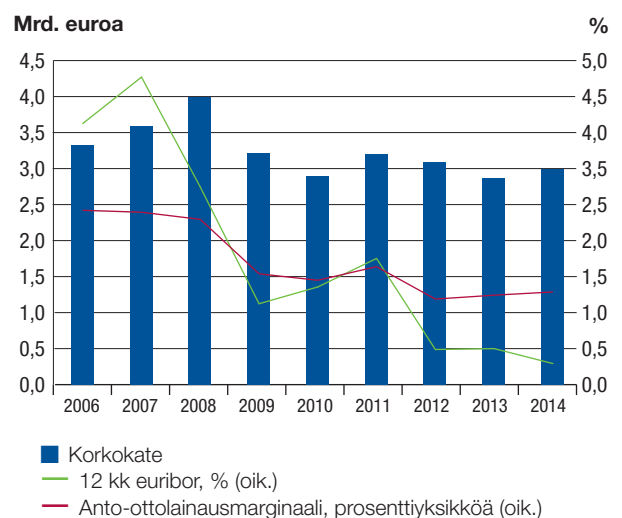
Pankkien liiketoimintamallien kehitys näkyy palkkiotuottojen kasvuna ja kulujen maltillisena nousuna

Alhaisen korkotason ympäristössä pankit ovat uudistaneet liiketoimintamallejaan ja hinnoitteluaan. Tämä on näkynyt palkkiotuotoissa, jotka ovat kasvaneet edellisvuodesta 8 prosenttia 2,1 mrd. euroon. Palkkiotuottojen suotuisaan kehitykseen vaikuttivat mm. omaisuudenhoidon hallinnoitavien varojen euromääräinen kasvu sekä pankkien toteuttamat hinnoittelumuutokset. Palkkiokulut supistuivat 177 milj. euroa 971 milj. euroon. Palkkiokulujen supistumista selitti ensisijassa Nordea-konsernin sisäiseen takaukseen liittyvien palkkiokulujen supistuminen.

Kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat edellisvuodesta 9,1 % ollen 1,3 mrd. euroa. Kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan nettotuottoja alensi markkinoiden alhainen volatiliiteetti ja alhainen korkotaso. Tuotot säilyivät läpi vuoden edellisvuotta alhaisemmalla tasolla.

Muut tuotot kasvoivat 8 % ja olivat 1,1 mrd. euroa. Muis- ta tuotoista valtaosan muodostavat vakuutustoiminnan nettotuotot kasvoivat 12 % 814 milj. euroon. Vahinkovakuu-

Korkokate, anto-ottolainausmarginaali ja 12 kk-euribor

Lähde: Finanssivalvonta ja Suomen Pankki.

tuksen osalta nettotuotot kasvoivat 68,7 milj. euroa (13,1 %) ja henkivakuutustoiminnan nettotuotot kasvoivat 17,6 milj. euroa (9 %).

Pankkien tekemät kustannussäästöt näkyvät henkilöstökulujen supistumisena monilla pankeilla. Muiden kuluerien kasvu johti kuitenkin siihen, että sektoritasolla kulut kokonaisuutena kasvoivat 2 % ja olivat 3,8 mrd. euroa.

Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista kasvoivat 22 % ollen 184 milj. euroa. Suhteutettuna luottokantaan arvonalentumiset ovat säilyneet alhaisella tasolla. Vuonna 2014 arvonalentumiset suhteutettuna luottokantaan ilman takaisinostosopimuksia olivat 0,10 % (2013: 0,08 %). Ilman Nordea Pankki Suomen sisäisen takauksen vaikutusta arvonalentumisten euromäärä olisi ollut hieman suurempi, mutta prosentuaalinen muutos edellisvuoteen pienempi.

Pankit ovat vahvistaneet kilpailukykyään myös yhtiöjärjestelyjen kautta. Toukokuussa 2014 toimintansa aloitti uusi S-Pankki, joka syntyi vanhan S-Pankki-konsernin ja LähiTapiola Pankin fuusion lopputuloksena. Säästöpankkien yhteenliittymä aloitti toimintansa vuoden 2014 lopussa. Myös POP Pankit ovat ilmoittaneet aloittaneensa yhteenliittymän valmistelun. Säästöpankkien yhteenliittymän ulkopuolelle jääneet säästöpankit ovat muodostaneet itsenäisen Oma Säästöpankin. Lisäksi yhteenliittymän ulkopuolelle jääneitä säästöpankkeja on yhdistynyt Aktia Pankkiin ja paikallispankeissa on tapahtunut fuusioita myös yli ryhmärajojen.

Järjestämättömät saamiset edelleen maltillisella tasolla

Pankit ovat raportoineet järjestämättömät saamiset vuoden 2014 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen perustuen EU-tasolla harmonisoituun määritelmään. Merkittävimmät muutokset vanhaan järjestämättömien saamisten määritelmään (suoritukset, jotka ovat yli 90 vuorokautta myöhässä, takaussaamiset sekä 0-korkoiset saamiset) nähden ovat:

- Järjestämättömiin saamisiin luetaan yli 90 vuorokautta maksamatta olleiden lisäksi erääntymättömät tai alle 90 päivää erääntyneenä olleet saamiset, jotka jäävät todennäköisesti maksamatta.

- Saamiset, joiden vastapuoli on todennäköisesti maksukyvytön (EU:n vakavaraisuusasetuksen No 575/2013 178. artikla) ja saamiset, joista on tehty arvonalentuminen, katsotaan aina järjestämättömiksi.
- Mikäli velallisen yli 90 vuorokautta erääntyneinä olevien saamisten osuus on vähintään 20 % tämän taseesta, luetaan velallisen kaikki pankin taseessa ja taseen ulkopuolella olevat saamiset järjestämättömiksi.

Määritelmällisten muutosten lisäksi järjestämättömien saamisten raportointi on muuttunut nettomääräisestä bruttomääräiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että järjestämättömien saamisten kanta sisältää myös tehdyt arvonalentumiset. Järjestämättömien saamisten raportoinnin uudistuksen vuoksi luvut eivät ole vertailukelpoisia vanhaan raportointiin perustuvien suhdelukujen kanssa.

Määritelmämuutokset ovat kasvattaneet pankkien raportointien järjestämättömien saamisten määrää huomattavasti. Suurin vaikutus on ollut määritelmän laajentamisella kattamaan myös erääntymättömät tai alle 90 päivää erääntyneenä olleet saamiset, jotka jäävät todennäköisesti maksamatta. Myös siirtymisellä bruttomääräiseen raportointiin on ollut huomattava vaikutus. Poistettaessa näiden merkittävimpien raportointimuutosten vaikutus, järjestämättömät saamiset ovat säilyneet lähellä vuoden 2013 lopun tasoa.

Uuteen raportointiin perustuen kotimaisen pankkisektorin ja ulkomaisten luottolaitosten talletuspankkitoimintaa Suomessa harjoittavien sivuliikkeiden järjestämättömät saamiset olivat vuoden 2014 lopussa 4,5 mrd. euroa eli 1,7 % bruttomääräisestä eli arvonalentumiset sisältävästä luotonannosta ja vieraan pääoman ehtoista arvopapereista. Kotimaisen pankkisektorin osalta vastaava arvo oli 1,8 %.

Kotitaloussektorilla järjestämättömät saamiset olivat 2,0 mrd. euroa eli 1,7 % luotonannosta. Asuntoluottojen järjestämättömät saamiset olivat 1,4 % luotonannosta ja kulutusluottojen järjestämättömät 3,2 % luotonannosta. Yrityssektorilla järjestämättömät saamiset olivat 2,5 mrd. euroa eli 3,5 % luotonannosta. Taloustilanteen vaikeutuminen asteittain on mahdollistanut yritysten toimintojen sopeuttamisen vaikeaan taloustilanteeseen. Lisäksi poikkeuksellisen alhainen korkotaso on vähentänyt velallisten lainanhoitorasitetta.

Pankkien maksuvalmiusasema parani ja markkinaehtoisen varainhankinnan hinta ennätysalhaalla

Pankit kasvattivat likviditeettireservejään kesäkuun lopusta 10 %, ja ne olivat joulukuun lopussa 72,9 mrd. euroa. Likviditeettireservit kattoivat valtaosan (87 %) markkinaehtoisen varainhankinnan määrästä. Käteisvarojen kanta nousi 30 % 38,2 mrd. euroon. Sen sijaan keskuspankkirahoitukseen oikeuttavien joukkovelkakirjojen kanta laski noin 6 % 34,6 mrd. euroon.

Euroopan keskuspankki EKP on tehnyt mittavia rahapoliittisia toimenpiteitä tarkoituksenaan saada keskipitkän ajan inflaatiovauhti lähemmäksi tavoitetasoaan. Osana tätä tavoitetta EKP aloitti maaliskuussa euroalueen valtioiden joukkovelkakirjalainojen ostot jälkimarkkinoilta sekä laajensi omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelmaa ja katettujen joukkolainojen ohjelmaa.

EKP:n osto-ohjelman julkistamisen jälkeen katettujen joukkovelkakirjalainojen jälkimarkkinalikviditeetti on heikentynyt eräänymisten ollessa suurempia kuin uusemissiot. Suomalaisen pankkien maksuvalmiustilanne on hyvä, eikä EKP:n toimenpiteillä liene suurta vaikutusta suomalaisten pankkien maksuvalmiuteen.

Myös maksuvalmiutta koskeva sääntely on edennyt Euroopan komission hyväksyessä lokakuussa maksuvalmiusvaatimusta koskevat ehdot. Asetuksen myötä määritelmä maksuvalmiuspuskuriin hyväksyttävistä varoista laajentui. Maksuvalmiuspuskuriin hyväksytään mm. katetut joukkovel-

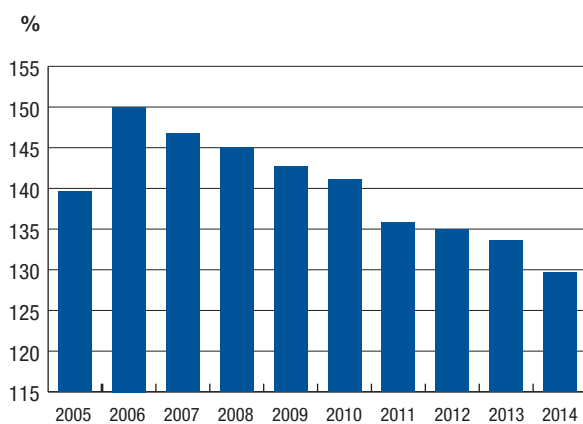
kakirjalainat. Arvopapereiden osuutta maksuvalmiuspuskurissa on rajoitettu arvopaperikohtaisilla hajautusvaatimuksilla ja arvonalentumisleikkauksilla.

Muun muassa sääntelymuutosten vuoksi (LCR ja Solvenssi II) katettujen joukkovelkakirjalainojen kysyntä on ollut vahvaa. Sen johdosta myös suomalaiset pankit ovat kyenneet emittoimaan katettuja joukkovelkakirjalainoja alle euriborkorkojen. Myös muu markkinaehtoinen varainhankinta on ollut pankeille erittäin edullista.

Rakenteellinen rahoitusvaje kääntyi laskuun vuoden lopussa

Pankkisektorin anto-ottolainaussuhde laski 130 prosenttiin (2013: 134 %), jonka myötä markkinaehtoisen rahoituksen tarve vähäni hieman. Luottokanta laski 183,3 miljardiin euroon (2013: 185,5 mrd. euroa), samaan aikaan kun talletuskanta kasvoi 141,2 mrd. euroon (2013: 138,9 mrd. euroa). Määräaikaisten talletusten kanta laski 17 % 26 mrd. euroon (2013: 31,4 mrd. euroa), joka vastaa kesäkuun 2014 tasoa. Katettujen joukkovelkakirjalainojen määrä kasvoi vuoden takaisesta 8 % 32,3 mrd. euroon. Samaan aikaan myös

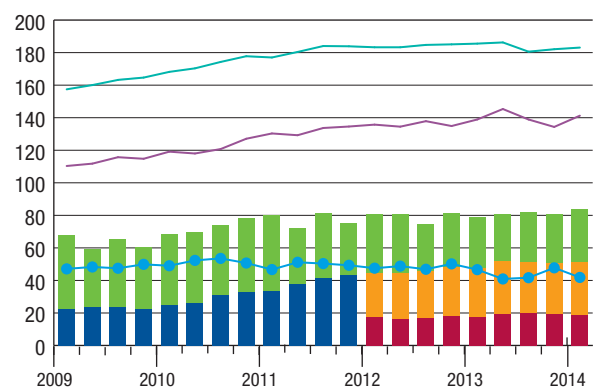
Pankkisektorin luotot/talletukset

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Mrd. euroa

- Joukkovelkakirjat yhteensä
- Sijoitustodistukset
- Vakuudettomat joukkovelkakirjat
- Katetut joukkovelkakirjat
- Rakenteellinen rahoitusvaje (Luotot-Talletukset)
- Talletukset
- Lainat yleisölle ja julkisyhteisöille

Data katetuista joukkovelkakirjoista perustuu vuonna 2012 alkaneeseen raportointiintä kiinnitysluottopankkitoiminnasta.

Lähde: Finanssivalvonta.

vakuudettomien joukkovelkakirjojen kanta nousi 6,7 % 18,8 mrd. euroon.

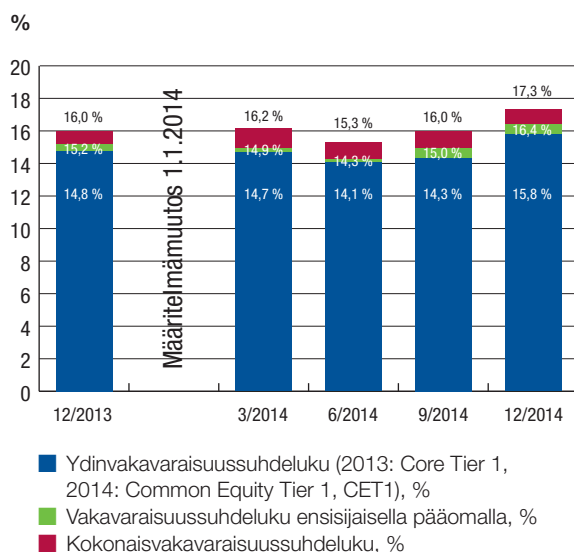
Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi vahvana suhdelukujen parantuessa

Pankkisektorin kokonaisvakavaraisuus parani loppuvuoden aikana 17,3 prosenttiin (6/2014: 15,3 %). Ydinvakavaraisuussuhde oli vuoden 2014 lopussa 15,8 % (6/2014: 14,1 %) pankkikohtaisen ydinvakavaraisuussuhdeluvun ollessa alimmillaan 10,4 %. Suhdeluvut ovat hyvät ja pidemmän ajan keskiarvojen yläpuolella.

Vakavaraisuussuhdelukujen paraneminen on pääosin perustunut pääomanhankintaan ja kertyneiden voittovarojen kasvuun. Paranemisen taustalla on vähäisemmässä määrin myös riskipainotettujen varojen määrän pieneneminen.

Pankkisektorin omat varat kasvoivat heinä-joulukuussa lähes kahdella miljardilla eurolla 21,8 mrd. euroon (6/2014: 19,9 mrd. euroa). Omat varat muodostuivat lähes kokonaan ydinpääomasta (91 %) ja olivat siten laadultaan hyvät. Ensisijaisen lisäpääoman (AT1) osuus oli 4 % ja toissijaisen pääoman 5 % omista varoista. Pankkisektorin 8 prosentin minimivaateet ylittävä omien varojen määrä muodostui kokonaisuudessaan ydinpääomasta ja oli joulukuun 2014 lopussa 11,7 mrd. euroa (6/2014: 9,5 mrd. euroa).

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Vuoden 2015 alusta pankkien vakavaraisuusvaatimus on ollut 10,5 % koostuen 8 prosentin minimivaatimuksesta ja 2,5 prosentin kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta, joka on täytettävä ydinpääomalla. Vuodenvaihteessa pankkisektorin omat varat ylittivät tämän uuden vakavaraisuussäätelyn mukaisen yhteenlasketun 10,5 prosentin kokonaisvaatimuksen 8,6 mrd. eurolla.

Pankkisektorin riskipainotetut varat olivat 125,6 mrd. euroa (6/2014: 129,9 mrd. euroa), mikä vastaa 8 prosentin vakavaraisuusvaatimuksen mukaisesti laskettuna 10,0 mrd. euron pääomavaadetta. Luottoriskin riskipainotetut varat kattavat 84 % eri riskilajien yhteenlasketuista riskipainotetuista varoista.

Pankit laskevat luotto- ja vastapuoliriskin riskipainotettujen saamisten määränsä joko standardimenetelmällä tai sisäisten luottoluokitusten menetelmällä (IRB). Standardimenetelmässä käytettävät riskipainot on määritetty vakavaraisuusasetuksessa, ja ne ovat kaikille pankeille samat.

Basel II:n käyttöönotto vuonna 2007 mahdollisti sisäisten mallien menetelmän käytön riskipainoja laskettaessa. Sisäisten mallien menetelmässä riskipainot riippuvat pankin myöntämien saamisten arvioidusta maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä (PD), tappio-osuudesta (LGD) ja vastuun määrästä (EAD). Menetelmässä valvottavat estimoivat sisäisten mallien menetelmän kaavaan perustuen odotetut tappiot (EL) edellä mainittujen parametrien perusteella perustuen pankin käytössä olevaan luottotappiohistoria-aineistoon.

Kotimaisen pankkisektorin sisäisten mallien menetelmien perusteella laskettujen luotto- ja vastapuoliriskin riskipainotettujen vastuuerien osuus kaikista luotto- ja vastapuoliriskin riskipainotetuista vastuuieristä oli vuoden 2014 lopussa 59,5 %. Sisäisten mallien menetelmillä on siis varsin suuri merkitys pääomavaateen muodostumisessa. Tulevaisuudessa se tulee edelleen kasvamaan uusien pankkien saadessa lupia käyttää sisäisten mallien menetelmiä vakavaraisuuslaskennassaan.

Tarkasteltaessa kotimaisen pankkisektorin luotto- ja vastapuoliriskin pääomavaatimuksien ja saamiskannan kehittymistä, voidaan havaita, että saamiskannan kasvaessa riskipainotetut saamiset eivät ole samanaikaisesti kasvaneet. Yhtenä syynä ilmiölle on juuri sisäisten mallien menetelmien käyttöönotto pankeissa. Pankkien sisäisten mallien menetelmällä laskemat saamisten riskipainot ovat olleet selvästi alhaisempia kuin standardimenetelmän vastaavat riskipainot.

Baselin pankkivalvontakomitea on reagoinut pankkien riskipainojen eroavuuksiin ja aloittanut työn sekä sisäisten mallien menetelmien harmonisoimiseksi että standardimenetelmän kehittämiseksi. Marraskuussa 2014 komitea mm. julkaisi dokumentin¹, joka käsittelee toimenpiteitä pankkien käyttämien sisäisten mallien menetelmien eroavaisuuksien vähentämiseksi ja standardimenetelmän uudelleentarkastelun aikataulua. Baselin pankkivalvontakomitean tavoitteena on vuoden 2015 loppuun mennessä saada kummatkin kannanotot lopulliseen muotoonsa.

Myös Euroopan pankkiviranomainen EBA on selvittänyt sisäisten mallien menetelmien yhdenmukaista soveltamista tutkimuksissaan². Havainnot otetaan huomioon EU:n vakavaraisuusasetusta (CRR) ja vakavaraisuusdirektiiviä (CRD) täsmentävissä teknisissä sääntely- ja soveltamisstandardissa (RTS/ITS) sekä ohjeistuksessa (GL), joilla harmonisoidaan menetelmien soveltamista. Lisäksi myös EKP on aloittanut sisäisten mallien menetelmien vertailun tavoitteenaan pyrkiä harmonisoimaan eri menetelmien soveltamista.

Pankkisektorin omavaraisuusaste hyvällä tasolla

Pankkisektorin siirtymäsäännösten mukainen omavaraisuusaste oli vuoden 2014 lopussa 4,6 %. Baselin pankkivalvontakomitea on ehdottanut vähimmäisomavaraisuusastevaatimukseksi 3 %, mutta EU-tasolla omavaraisuusasteelle ei ole vielä määritetty sitovaa raja-arvoa.

EBA:n tulee toimittaa Euroopan komissiolle 31.10.2016 mennessä raportti, jossa arvioidaan muun muassa raja-arvoja pankkien eri liiketoimintamalleille, omavaraisuusasteen tehokkuutta sääntelytyökaluna ja mahdollisen sitovan vähimmäisomavaraisuusasteen vaikutuksia pankkien toimintaan. Mahdolliset sitovat omavaraisuusasteen raja-arvot tullaan määrittämään EBA:n raportin pohjalta. EU:n vakavaraisuusasetuksen mukaan omavaraisuusasteen pankkikohdainen julkaisuvelvollisuus tuli voimaan 1.1.2015.

Myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuus parani

Omien varojen kasvu paransi myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuutta vuoden 2014 jälkimmäisellä puoliskolla. Suhdeluku oli joulukuun lopussa 2,0 (6/2014: 1,9)

¹ Reducing excessive variability in banks' regulatory capital ratios. Basel Committee on Banking Supervision. November 2014.

² Raportit EBA:n verkkopalvelussa: eba.europa.eu > Risk analysis and data > Review on the consistency of Risk Weighted Assets.

minimivaatimuksen ollessa 1,0. Vakavaraisuussuhdeluku saadaan vertaamalla ryhmittymän omia varoja ryhmittymän riskeihin perustuvaan omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Vakavaraisuussuhdeluku tarkoittaa, että ryhmittymällä on omia varoja kaksinkertaisesti verrattuna laissa vaadittuun vähimmäismäärään. Ryhmittymien yhteenlasketusta omien varojen vähimmäisvaateesta lähes 80 % tulee pankkitoiminnasta ja loput vaateesta eli reilu 20 % vakuutustoiminnasta.

Pankkisektorin suhdeluvut

1. Kulut/tuotot-suhde = (hallintokulut + poistot) / liiketoiminnan nettotuotot
2. Liiketoiminnan nettotuotot = korkokate + nettopalkkiotuotot - kulut lunastettavissa olevista oman pääoman ehtoista instrumenteista + osinkotuotot + nettotuotot taseesta pois kirjatuista rahoitusvaroista ja -veloista, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti + kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen ja velkojen nettotuotot + nettotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista + suojauslaskennan nettotulos + kurssierot + rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän taseesta poiskirjaamisesta syntyneet nettotuotot + muut liiketoiminnan tuotot - muut liiketoiminnan kulut
3. Oman pääoman tuotto (ROE), % = tilikauden voitto / oman pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo
4. Koko pääoman tuotto (ROA), % = tilikauden voitto / taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo
5. Ydinvakavaraisuussuhde, % = ydinpääoma (CET1) / riskipainotetut varat
6. Vakavaraisuussuhde ensisijaisella pääomalla, % = ensisijainen pääoma (ydinpääoma + ensisijainen lisäpääoma) / riskipainotetut varat
7. Kokonaisvakavaraisuussuhde, % = omat varat yhteensä / riskipainotetut varat

Työeläkelaitosten vakavaraisuutta vahvisti vuonna 2014 sijoitusmarkkinoiden suotuisa kehitys, vuodesta 2015 on tulossa haasteellisempi

Työeläkelaitosten vakavaraisuus vahvistui edelleen vuonna 2014 hyvien sijoitustuottojen ansiosta. Sijoitusmarkkinoiden kehitys oli suotuisaa, vaikka Euroopan talouskehitys oli vaihua. Myöskään Ukrainan kriisillä tai Kreikan talousongelmilla ei ollut laajoja negatiivisia hinnoitteluvaikutuksia markkinoilla. Euroopan keskuspankin EKP:n toimet, madaltuneet inflaatio-odotukset ja myös turvaavien sijoitusten kysyntä ovat alentaneet korkotasoa.

Vuodesta 2015 on tulossa haasteellisempi sijoitusten tuottojen kannalta, koska osakkeiden arvostustasot ovat jo valmiiksi varsin korkeat ja korkotaso säilynee ennätyskellisen matalana. Hyvätuottoisten sijoituskohteiden löytäminen on tässä ympäristössä aiempaa haasteellisempaa, etenkin jos Euroopan talouskasvu pysyy laimeana.

Matala korkotaso on saanut monet toimijat etsimään tuotteita heille uudemmilta ja vieraammilta markkinoilta, kuten hedge fund -sijoituksista, valuutoista ja Euroopan ulko-

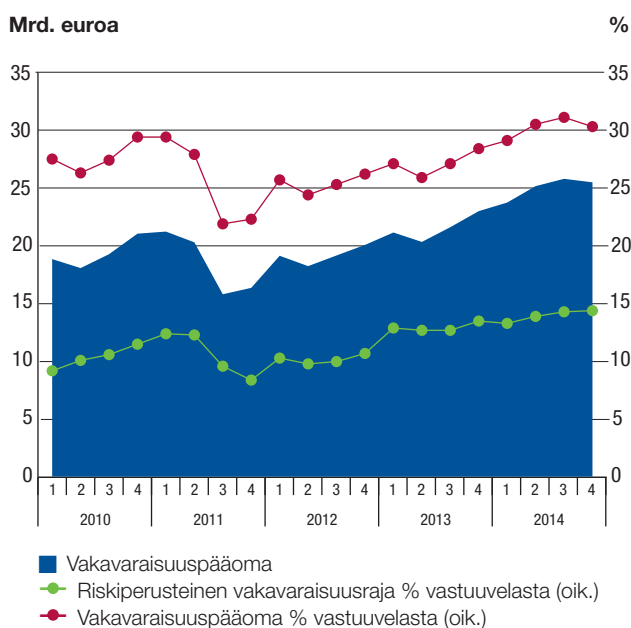
puolisilta osakemarkkinoilta. Kaikilla toimijoilla ei ole pitkää kokemusta näistä markkinoista. Niiden riskit, likviditeetti ja korrelaatiot saattavat poiketa merkittävästikin Euroopan markkinoista. On tärkeää, että toimijoiden riskienhallinta vastaa muuttuvan sijoitusallokaation vaatimuksia.

Sektorin vakavaraisuus on vahva, vaikka riskitaso on noussut

Työeläkelaitosten vakavaraisuusaste eli vakavaraisuuspääoman suhde vastuuelkaan jatkoi nousuaan vuonna 2014. Vuoden lopussa sektorin vakavaraisuusaste oli 30,3 % (2013: 28,4 %). Vuoden viimeisellä neljänneksellä sektorin vakavaraisuusaste laski hieman, koska sijoitustuotot olivat tuottovaadetta alhaisemmat.

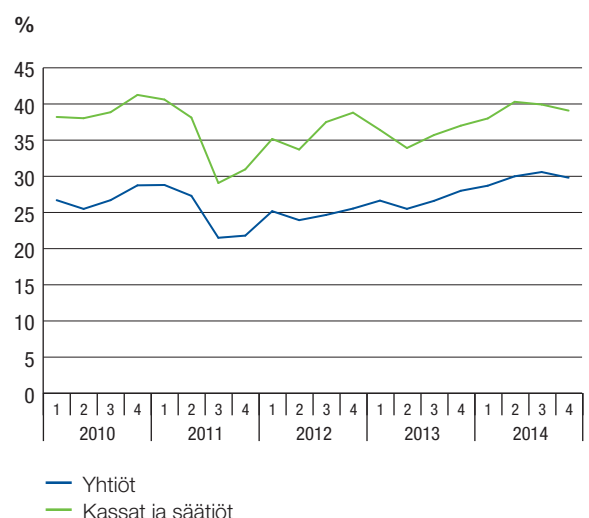
Työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusaste oli joulukuun lopussa 29,8 %. Yhtiöiden vakavaraisuusasteet olivat vuoden lopussa 16,9–45,1 %, eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusasteet olivat 16,8–101,0 %.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkevakuutusyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusasteet

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

11 (28)

Sijoitusten riskitasoa mittaava riskiperusteinen vakavaraisuusraja nousi vuoden 2014 aikana. Työeläkelaitosten keskimääräinen vakavaraisuusraja oli vuoden lopussa 14,4 % (2013: 13,5 %) vastuuvälästä. Vakavaraisuusrajan nousua selittävät joukkovelkakirjalainasijoituksissa siirtymisen heikomman luottoluokituksen lainoihin sekä hedge fund -sijoitusten ja Euroopan ulkopuolisten osakemarkkinoiden suhteellisen osuuden kasvu.

Yhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusraja oli 14,4 %, vaihdellen 10,3 prosentista 15,8 prosenttiin. Eläkesäätiöiden ja -kassojen keskimääräinen vakavaraisuusraja oli yhtiötä hieman korkeampi: 14,6 %. Eläkesäätiöiden ja -kassojen laitoskohtaiset vakavaraisuusrajat olivat 9,1–19,2 %.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema (vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan) oli vuoden 2014 lopussa koko sektorilla 2,1. Taso oli sama kuin edellisen vuoden lopussa, eli vuoden 2014 aikana sektorin riskitaso nousi rinnan vakavaraisuusasteen vahvistumisen kanssa. Yhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusasema oli 2,1 ja eläkesäätiöiden ja -kassojen 2,7. Toimijakohtainen vakavaraisuusasema oli vuoden lopussa yhtiöillä 1,6–4,2 ja eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1,8–5,7.

Työeläkelaitosten sijoitusten korkea riskitaso, ennätystasolla olevat osakemarkkinat ja ennätysalhainen korkotaso ovat

toimijoille haastava yhdistelmä, etenkin jos epävarmuus sijoitusmarkkinoilla kasvaa merkittävästi. Lisäksi riskienhallinnan vaatimuksia korostaa tuottojen hakeminen markkinoilta, joilta kaikilla toimijoilla ei ole pitkäaikaista kokemusta.

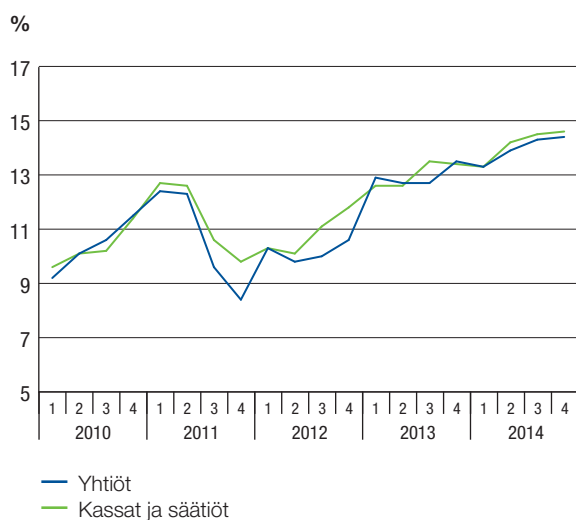
Arvostustasojen nousu Euroopassa ohjaa sijoituksia uusille markkinoille

Työeläkelaitokset saivat vuoden aikana sijoituksilleen keskimäärin 6,8 prosentin tuoton. Yhtiöiden keskimääräinen tuotto oli 6,8 %, ja tuotot vaihtelivat yhtiökohtaisesti 6,1 prosentista 7,1 prosenttiin. Eläkesäätiöiden ja -kassojen keskimääräinen tuotto oli 7,1 %, mutta toisaalta vaihteluväli oli suurempi, 4,0 prosentista 9,8 prosenttiin. Sektorin tuottovaade vuodelta 2014 oli 5,4 %.

Parhaiten tuottivat osakkeet, joiden tuotto oli 10,0 %. Korkosijoitukset tuottivat 4,0 %, kiinteistöt 5,1 % ja muut sijoitukset 9,2 %. Tuottoa kertyi varsinkin yhdysvaltalaisista osakkeista. Korkotuottoa kerrytti pitkien korkojen alentumisesta aiheutuva sijoitusten arvonnousu. Sijoitusryhmän Muut sijoitukset tuotto kertyi lähinnä hedge fund -sijoituksista.

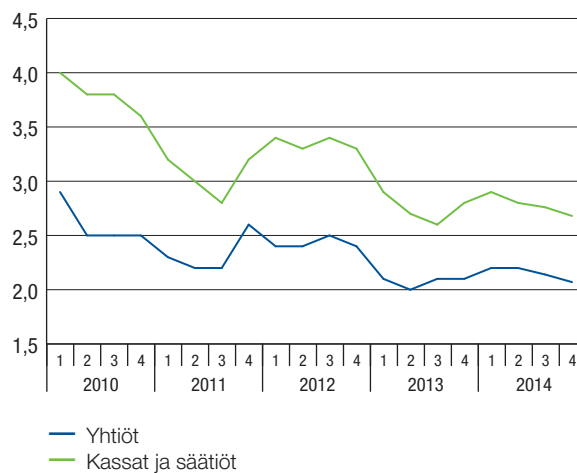
Sijoitusjakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia pääsijoituslajien osalta. Kuitenkin eurooppalaisten osakkaiden ja korkopapereiden arvostustasojen nousu on kaventanut niiden tuottopotentiaalia ja ohjannut sijoituksia uusille

Työeläkevakuutusyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusrajat

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkevakuutusyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja -kassojen riskiperusteiset vakavaraisuusasemat

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

12 (28)

markkinoille. Omaisuusluokkatarkastelussa tämä siirtymä on viime vuosina näkynyt muiden sijoitusten osuuden kasvamisena, koska hedge fund -sijoitusten painoa on nostettu. Osakesijoituksissa Euroopan ulkopuolisten markkinoiden painon kasvu on näkynyt selvästi.

Vakavaraisuussäätely uudistuu vuoden 2017 alussa

Työeläkelaitosten vakavaraisuutta koskeva uusi säätely tulee voimaan 1.1.2017. Uusi vakavaraisuusmalli ottaa huomioon nykyistä tarkemmin ja kattavammin kaikki olennaiset eläkelaitoksen sijoitustoiminnan riskit sekä vakuutusriskit. Työeläkelaitoksen tulee tunnistaa riskilähteet ja niiden luonne vakavaraisuusrajaa laskettaessa. Erillisestä katesäätelystä luovutaan ja nykyisellä katesäätelyllä rajoitetut riskit tullaan ottamaan huomioon vakavaraisuusrajan laskennassa.

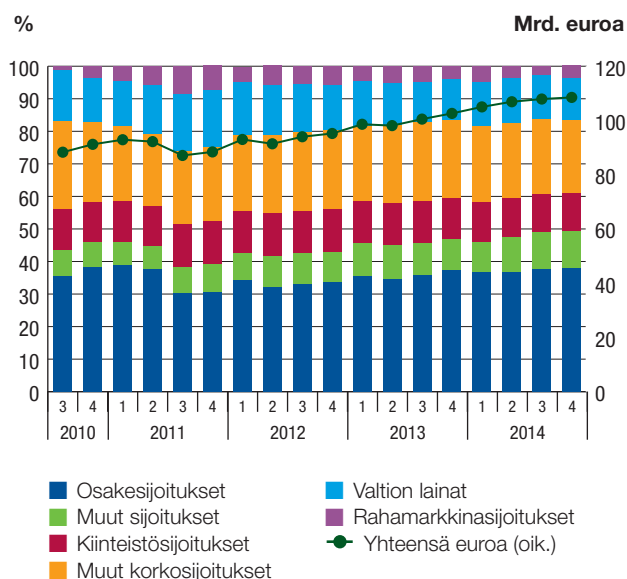
Uuden vakavaraisuusmallin viides vaikuttavuusarvio on parhaillaan käynnissä. Sen tulokset valmistuvat kevään 2015 aikana. Sosiaali- ja terveysministeriö hyödyntää vaikuttavuusarvion tuloksia päättäessään vakavaraisuusmallin lopullisista yksityiskohdista.

Vastuuvalvoja Juhana Virkkunen

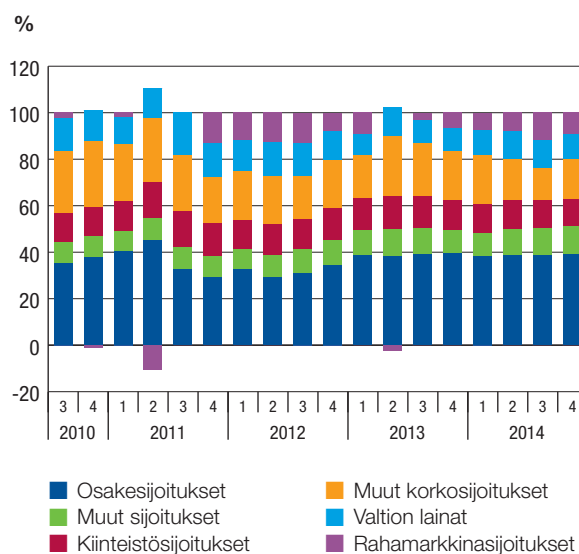
Työeläkevakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = vakavaraisuuspääoma / vähimmäispääomavaatimus
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja €
3. Vakavaraisuusaste, % = (vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuuslaskennassa käytettävä vastuovelka) x 100

Työeläkelaitosten sijoitusjakauma, perusjakauma ilman johdannaisia

Työeläkelaitosten riskikorjattu sijoitusjakauma, sisältää johdannaiset

Henkivakuutussektorin vakavaraisuus pysyi edellisen vuoden lopun tasolla

Korkotasolla ja sen muutoksilla on merkittävä vaikutus erityisesti henkivakuutusyhtiöiden tulokseen. Mitä suurempi osuus yhtiön vakuutuskannasta on laskuperustekorkoisia tuotteita ja toisaalta mitä suurempi on sijoitusten ja vastuuvelan välinen duraatioero, sitä suurempi on korkoriski.

Historiallisen alhainen korkotasoa on ongelmallinen koko vakuutussektorille eikä tilanteeseen ole näköpiirissä muutoksia lähiaikoina. Henkivakuutusyhtiöt ovat jo usean vuoden ajan sopeuttaneet toimintaansa matalan korkotason ympäristöön muun muassa lisäämällä sijoitussidonnaisten tuotteiden myyntiä asiakkailleen.

Vuoden 2014 lopussa sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuus oli noin 58 % (2013: 55 %). Sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuuden kasvaessa sijoitusriskit siirtyvät yhä enemmän vakuutusentottajille. Lisäksi korkotuottoisesta vastuuvelasta sijoitustoiminnalle tulevaa tuottovaatimusta voidaan alentaa kasvattamalla vastuuvelkaa ns. korkotäydennyksillä.

Riskiperusteinen vakavaraisuus vahvistui

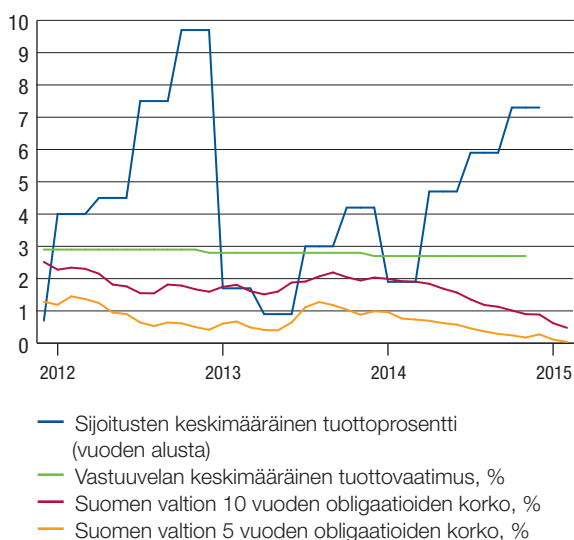
Henkivakuutussektorin toimintapääoma laski vuoden viimeisellä kvartaalilla noin 5,6 mrd. euroon (30.9.2014 6,2 mrd. euroa). Toimintapääomaa alensivat ehdotetut voitonjaot ja yhtiöjärjestelyt.

Henkivakuutussektorin vakavaraisuusasema oli vuoden 2014 lopussa 5,1 (2013: 5,2). Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasemat (toimintapääoman suhde lain asettamaan toimintapääoman vähimmäismäärään) olivat 1,4–9,1. Suuria eroja yhtiöiden välillä selittävät mm. yhtiömuoto ja konsernirakenne.

Matalan korkotason ympäristössä yhtiöiden on arvioitava myös korkotason mahdollisen nousun vaikutukset vakavaraisuuteen. Vuoden 2014 lopun tilanteessa yhden prosenttiyksikön korkojen nousu olisi laskenut vakavaraisuusasetman 5,1:stä 4,7:ään.

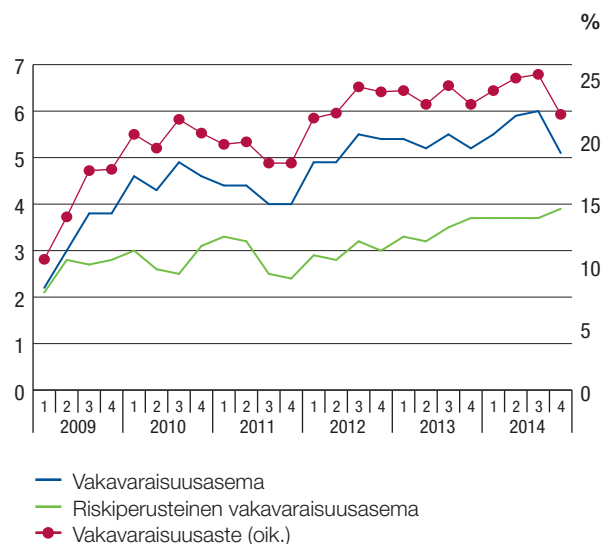
Suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on parempi kuin Euroopassa keskimäärin. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen EIOPAn tuoreimman riskiraportin

Henkivakuutusyhtiöiden keskeisiä korkoja

Lähde: Reuters ja Finanssivalvonta.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden tunnusluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

14 (28)

mukaan vakavaraisuusaseman mediaani oli vuoden 2014 lopussa noin 2,1, kun suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden mediaani oli vastaavana ajankohtana 4,0. Lukuja vertailtaessa tulee huomioida, että EIOPAn luvut perustuvat kansallisten valvojen EIOPAlle toimittamiin ja kansallisten lainsäädäntöjen mukaan laskettuihin lukuihin.

Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vastuuvelkaan, eli vakavaraisuusaste oli vuoden 2014 lopussa noin 22 % (2013: 23 %). Vastuuvelan kasvu selittää vakavaraisuusasteen lievän heikentymisen.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema vahvistui vuoden 2014 aikana, ja se oli vuoden lopussa 3,9 (2013: 3,7). Laajennettu toimintapääoma heikentyi vuoden jälkimmäisellä puoliskolla noin 6,2 mrd. euroon (2013: 6,9 mrd. euroa). Myös pääomavaatimus pienentyi vuoden 2014 aikana 1,6 mrd. euroon (2013: 1,9 mrd. euroa). Laajennettua toimintapääomaa heikensi toimintapääoman pienentyminen. Pääomavaatimuksen pienentymisen taustalla olivat mm. yhtiöjärjestelyt.

Säästöjä ohjautui edelleen henkivakuutus tuotteisiin

Pankkitalletusten korot ovat erittäin matalia, minkä vuoksi asiakkaat siirtävät varojaan mm. sijoitussidonnaisiin vakuu-

tussopimuksiin. Ensivakuutuksen maksutulo nousi 6,1 mrd. euroon (2013: 5,6 mrd. euroa), ja koko sektorin maksutulo kasvoi vuoden aikana noin 9,2 %. Sijoitussidonnaiset tuotteet muodostivat henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta noin 87 % (2013: 85 %).

Säästöhenkivakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset muodostivat maksutulosta noin 82 %, eläkevakuutukset noin 12 % ja riskivakuutukset (sis. työntekijäin ryhmähenkivakuutukset) noin 6 %.

Henkivakuutussäästöt kasvoivat vuoden aikana tasaisesti, ja vakuutussäästöt ylittivät kesäkuun lopussa 40 mrd. euroa. Joulukuun lopussa vakuutussäästöt olivat lähes 43 mrd. euroa, mikä oli 12 % enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Eniten kasvoivat yksityishenkilöiden sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät säästöt, jotka kasvoivat yli 26 % eli vajaaseen 23 mrd. euroon (2013: 18 mrd. euroa).

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat ylittivät kesäkuun 2014 lopussa ensimmäistä kertaa yhtiöiden omalla vastuulla olevat sijoitukset. Vuoden 2014 lopussa sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat olivat noin 27,2 mrd. euroa.

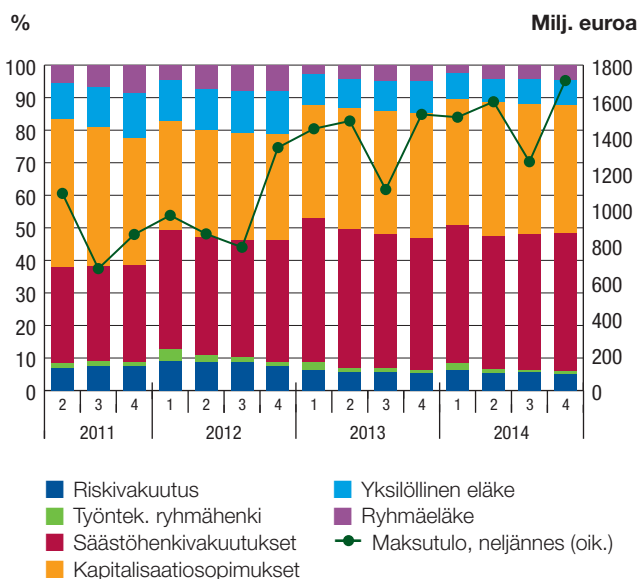
Sijoitustuotot ylittivät vastuuvelan tuotto vaatimuksen

Matala korkotaso kasvattaa riskiä siitä, että sijoitustuotot jäävät alle vastuuvelan tuotto vaatimuksen. Toistaiseksi sektorin keskimääräiset sijoitustuotot ovat olleet vastuuvelan keskimääräistä tuotto vaatimusta korkeammat. Korkotuottoisen vastuuvelan keskimääräinen tuotto vaatimus oli vuoden 2013 lopussa noin 2,7 %. Yhtiöiden väliset erot ovat merkittäviä ja vastuuvelan tuotto vaatimus vaihtelee 0,0–4,3 prosentin välillä.

Henkivakuutussektorin sijoitusten keskimääräinen tuotto vuonna 2014 oli 7,3 % (2013: 4,2 %). Finanssivalvonnalle toimitetut sijoitusraportit sisältävät vastuuvelan suojausinstrumentit. Suojaustulos on siten mukana sijoitusten keskimääräisessä tuotossa.

Korkosijoitukset tuottivat keskimäärin 7,3 %, osakkeet 9,0 %, kiinteistö sijoitukset 4,9 % ja muut sijoitukset 10,0 %. Jatkossa samaa tuotto tasoa on kuitenkin entistä vaikeampi saavuttaa ilman, että sijoitusten riskitasoa nostetaan. Korkosijoituksista on saatu korkojen laskiessa arvonmuutoksen kautta hyviä tuottoja, mutta sijoitusten erääntyessä tämä

Henkivakuutusyhtiöiden maksutulon tuotejakauma

Lähde: Finanssivalvonta.

tie on vähitellen kuljettu loppuun. Jatkossa vastaavan riskin sisältävistä tuotteista saatavat tuotot tulevat todennäköisesti jäämään selvästi pienemmiksi.

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitukset (ilman sijoitussidonnaisen vakuutusten katteena olevia sijoituksia) olivat yhteensä noin 25,0 mrd. euroa (2013: 24,9 mrd. euroa). Sijoitusjakaumassa näkyi vain pieniä muutoksia, joten pääomaisuusluokkien painot pysyivät lähes ennallaan. Korkosijoitusten osuus oli 69 % (2013: 65 %), osakesijoitusten 20 % (2013: 21,5 %), kiinteistösijoitusten 8 % (2013: 10 %) ja muiden sijoitusten 3 % (2013: 3,5 %). Korkosijoitusten sisällä rahamarkkinasijoitusten osuus nousi edelleen ja oli 21 % (2013: 15 %) kaikista sijoituksista.

Riskitaso laski hieman vuoden 2014 aikana. Riskisijoitusten – kehittyvien markkinoiden valtionlainat, korkeatuottoiset lainat (High yield -yrityslainat), osakesijoitukset ja muut sijoitukset – osuus oli vuoden lopussa noin 34 % (2013: 36 % ja 2012: 38 %). Henkivakuutussektorilla ei siis ole havaittavissa kasvua tuottohakuisuudessa.

Sijoitusjakaumat, korkosijoitusten duraatiot ja johdannaisten käyttö vaihtelevat yhtiöiden välillä merkittävästi. Sektorin keskimääräinen duraatio oli ilman johdannaisten vaikutusta noin 2,4 ja johdannaiset huomioon ottaen noin 4,0.

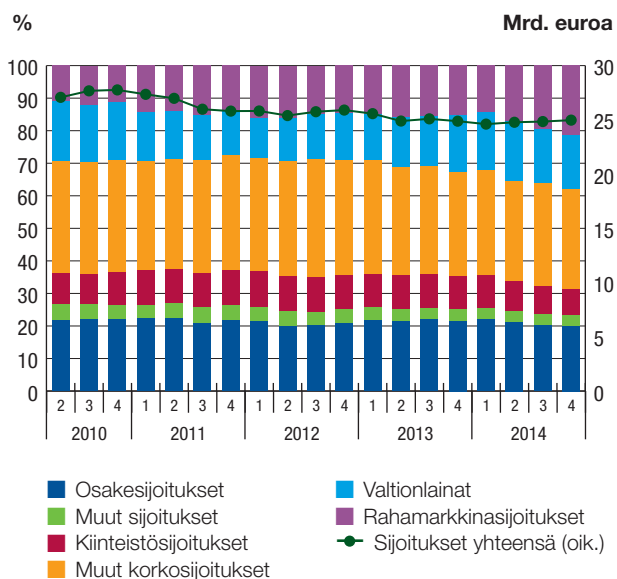
Riskisijoitusten osuuden lasku samoin kuin rahamarkkinasijoitusten osuuden kasvu heijastelee yleiseen markkintilanteeseen liittyvää epävarmuutta, mutta osittain myös Solvenssi II -vakavaraisuussäätelyyn valmistautumista. Solvenssi II -vakavaraisuussäätely voi ohjata yhtiöiden sijoituksia matalariskisempiin sijoituksiin, koska niiden pääoma-vaatimus on pienempi.

Matemaatikko Heli Birling ja riskiasiantuntija Mikko Sinersalo

Henkivakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = jatkuvuustestin mukainen laajennettu toimintapääoma / jatkuvuustestin mukainen vakavaraisuuspääomavaatimus
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuuvélka - tasoitusmäärä - 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuvélkasta) x 100

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitusjakauma*

*Perusjakauma ilman johdannaista.
Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus vahvistui

Korkotason lasku ja osakekurssien nousu kasvattivat sijoitustuottoja, ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus vahvistui vuoden 2014 aikana. Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustuotot jäivät kuitenkin henkivakuutussektorin tuottoja alhaisemmiksi.

Riskitön korkotaso laski edelleen, minkä johdosta monet yhtiöt laskivat vuoden jälkimmäisellä puoliskolla diskonttokorokseen vastuuvelan riittävän turvaavuuden varmistamiseksi. Tämä muutos heikensi yhdistettyä kulusuhdetta vuoden loppupuolella.

Toimintapääoma kasvoi ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut vahvistuivat

Toimintapääoman määrä oli 3,8 mrd. euroa (2013: 3,3 mrd. euroa). Toimintapääoma kasvoi, koska yhtiöiden kannattavuus parani lievästi. Yhtiöiden yhteenlaskettu kokonaistulos³ 0,8 mrd. euroa oli lähes 0,1 mrd. euroa suurempi kuin vuonna 2013. Kokonaistuloksen kasvu johtui sijoitustuottojen kasvusta. Vakuutustekninen kate sen sijaan pieneni hieman. Toimintapääomaa kasvatti myös kertaluontoinen vakuutuskannan lopettamisesta johtuva tasoitusmäärän tuloutus 0,2 mrd. euroa. Toimintapääomaa pienentävä ehdotetun osingonjaon määrä (0,3 mrd. euroa) oli samalla tasolla kuin vuonna 2013.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema oli vuoden 2014 lopussa 4,5 (2013: 4,3). Tunnusluku vahvistui toimintapääoman kasvun ansiosta. Toimintapääoman vähimmäismäärä kasvoi suhteellisesti toimintapääoman määrää vähemmän. Toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan yhtiön viimeksi kuluneen tilikauden maksutulon tai kolmen viimeksi kuluneen tilikauden korvauskulujen perusteella. Sen vuoksi toimintapääoman vähimmäismäärä reagoi viiveellä toiminnan volyymin muutoksiin, ja siksi se kasvoi toimintapääoman kasvua suhteellisesti vähemmän.

Euroopan suurimpien vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuusaseman mediaani oli vuoden 2014 lopussa yli 3 (EIOPA Risk Dash Board March 2015). Luku perustuu raportoineiden vakuutusyhtiöiden kansalliseen lainsäädäntöön eikä se sen vuoksi ole suoraan vertailukelpoinen Suomen yhtiöiden

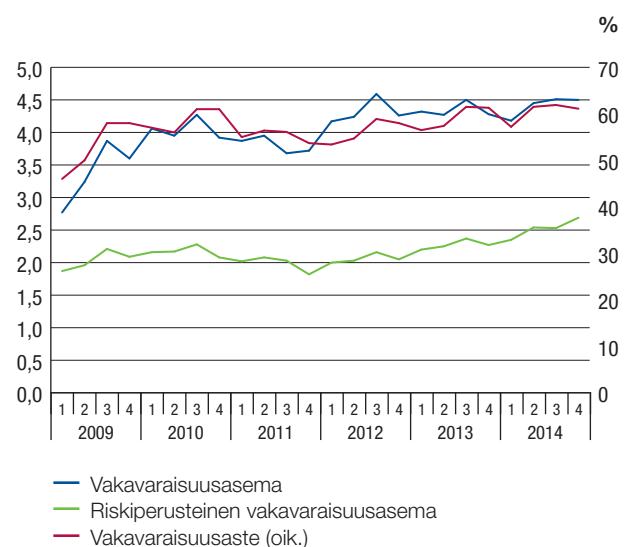
raportoimien lukujen kanssa. Suomalaisten yhtiöiden vakavaraisuusaseman mediaani oli vuoden lopussa 3,6.

EIOPA huomauttaa raportissa Solvenssi I -laskentakehikon mahdollisesta vakavaraisuusasemaa parantavasta vaikutuksesta laskevan korkotason ympäristössä. Korkotason lasku parantaa sijoitusten arvoa, mutta ei välttämättä kasvata vakuutusteknistä vastuuvalkaa, jos markkinakoron muutosta ei huomioida eläkemuotoisten vakuutusten vastuuvelan diskonttokorossa.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema vahvistui 2,7:ään (2013: 2,3). Riskiperusteinen vakavaraisuusasema mittaa vakavaraisuutta sijoitusriskit ja vakuutustekniset riskit huomioiden. Tunnuslukua vahvisti oikaistun vakavaraisuuspääoman kasvu toimintapääoman kasvun seurauksena. Oikaistuun vakavaraisuuspääomaan sisältyy toimintapääoma ja tasoitusmäärä.

Myös oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan lasku 0,2 mrd. eurolla vahvisti riskiperusteista vakavaraisuusasemaa. Tavoiterajaa pienensi vakuutusteknisistä riskeistä johtuvan pääomavaatimuksen pieneneminen yksittäisen vakuutuskannan lopettamisen seurauksena.

Vahinkovakuutusyhtiöiden tunnusluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

³ Kokonaistulos = Liiketulos + taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

17 (28)

Oikaistuun vakavaraisuuspääomaan sisältyvä tasoitusmäärä oli vuoden lopussa 2,1 mrd. euroa. Sen määrää laskee tasoitusmäärän tuloutus yksittäisen vakuutuskannan lopetuksen yhteydessä. Tuloutuksen seurauksena tasoitusmäärän nettomäärä pieneni, vaikka hyvän vahinkokehityksen ansiosta tasoitusmäärää voitiin kasvattaa.

Vakavaraisuusaste oli 61,1 % (2013: 61,3 %). Tunnusluku pysyi edellisen vuoden tasolla, koska tunnusluvun arvoon vaikuttavat vakavaraisuuspääoma ja omalla vastuulla oleva vastuuvélka kasvoivat samassa suhteessa. Tunnusluku vahvistuu yleensä vuoden lopussa vakuutusmaksuvastuun kausivaihtelusta johtuen.

Toiminnan volyyymiin suhteutettu vakavaraisuuden tunnusluku, vastuunkantokyky, 137,2 %, heikkeni hieman vuoden lopussa ja jäi heikommaksi kuin edellisenä vuonna (2013: 139,3 %). Tunnuslukua heikensi vakuutusmaksutuottojen vakavaraisuuspääomaa suhteellisesti suurempi kasvu, mihin vaikutti kertaluonteinen potilasvakuutuksen omavastuisten vakuutusten maksutulon kasvu. Vertailukelpoinen vastuunkantokyky vuoden 2014 lopussa oli 143,9 %.

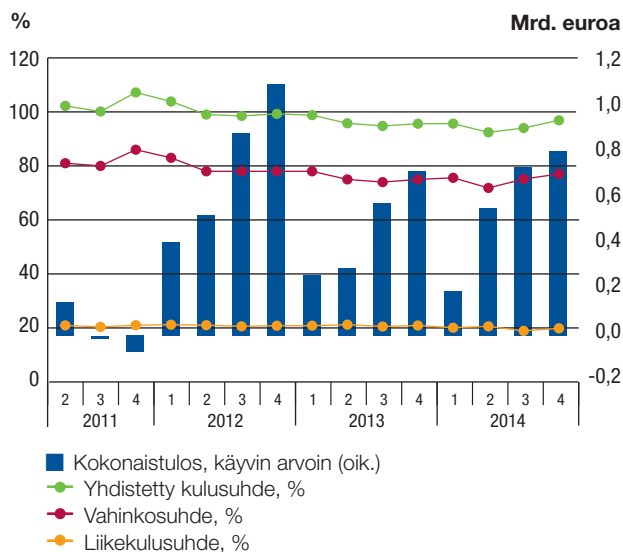
Vastuuvélan turvaavuutta lisättiin, yhdistetty kulusuhde heikkeni vuoden lopussa

Vuoden 2014 alussa vakuutustoiminnan kannattavuus parani. Kannattavuutta kuvaava tunnusluku, yhdistetty kulusuhde, oli kesäkuun lopussa kaikkien aikojen paras. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla monet yhtiöt laskivat diskonttokorjojaan, minkä seurauksena yhdistetty kulusuhde heikkeni alkuvuoden erinomaiseen tasoon verrattuna noin 5 prosenttiyksikköä. Vuoden lopussa yhdistetty kulusuhde oli 96,9 % (2013: 95,5 %).

Suomessa vahinkovakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu yhdistetty kulusuhde on ollut alle 100 % jo vuoden 2012 puolivälistä lähtien. Suomalaisten yhtiöiden kannattavuuden kehitys on samansuuntaista kuin muualla Euroopassa, jossa suurimpien yhtiöiden yhdistetyn kulusuhteen mediaani on samoin ollut alle 100 % jo vuodesta 2012 lähtien (Lähde: EIOPA Financial Stability Report December 2014).

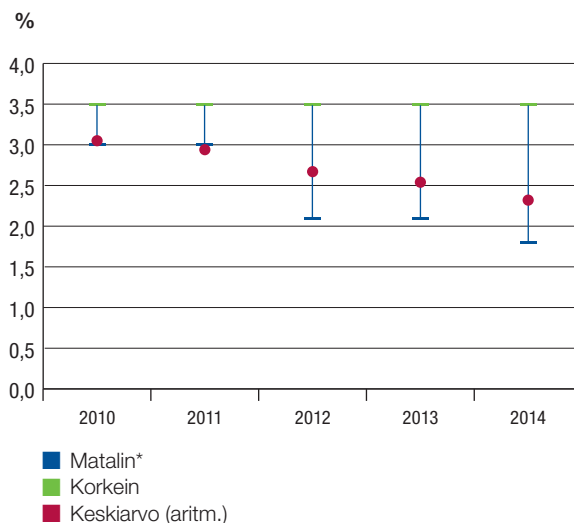
Vahinkosuhte oli 77 % (2013: 75 %). Vahinkokehitys oli suotuisaa, koska hyvät keliolosuhteet vähensivät liikennevahinkoja. Suuria myrskyvahinkoja ei ollut. Reaalitalouden aktiviteetin vähentyminen vähensi työtaturma- ja liikennevahinkojen määrää.

Vahinkovakuutusyhtiöiden kannattavuuden kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutusyhtiöiden diskonttokorot vuoden lopussa

* Ei sisällä yhtiötä, jonka diskonttokorko on 0.
Lähde: Finanssivalvonta.

Matalan korkotason jatkuessa monet yhtiöt ilmoittivat laskeneensa pitkäaikaisten vastuiden diskonttokorkoa vastuuvelan turvaavuuden lisäämiseksi. Vakuutusyhtiölain mukaan eläkemuotoisten vakuutusten korkoutus tulee tehdä turvaavalla tavalla, eikä käytettävä korko saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen selviämisaikana. Korossa on otettava huomioon pitkäaikaisten korkealaatuisten tai valtion pitkäaikaisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuotto.

Alentamalla diskonttokorkoaan lähemmäksi riskittömän koron tasoa yhtiöt ovat varautuneet myös tulevaan Solvenssi II -vastuuvelan arvostukseen, jonka mukaisesti vastuuvella diskontataan käyttäen riskitöntä korkokäyrää.

Liikekulusuhde parani noin yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden aikana. Vuoden lopussa se oli 19,9 %. Yhtiöissä tehdyt tehostamistoimenpiteet paransivat monen yhtiön tehokkuutta. Rakennejärjestelyt ja järjestelmähankkeet rasittavat liikekuluja. Liikekulusuhdetta paransi omavastuisten potilasvakuutusten kertaluonteinen maksutulon kasvu. Vertailukelpoinen liikekulusuhde oli 20,8 %.

Heikko reaalitytalous pienentää vahinkovakuutussektorin maksutuloa

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakuutusmaksutulo kasvoi keskimäärin 6,7 %, eli samaa vauhtia kuin vuonna 2013. Maksutulon määrä vuonna 2014 oli 4,5 mrd. euroa. Sitä kasvatti kertaluonteinen erä, 0,2 mrd. euroa, joka aiheutui yleinen vastuu -vakuutusluokkaan sisältyvän julkisen sektorin omavastuisten potilasvakuutuksen korvausvastuun korotuksesta. Ilman tämän kertaluonteisen erän vaikutusta maksutulon kasvu olisi hidastunut selvästi edelliseen vuoteen verrattuna ja olisi ollut 2 %.

Reaalitytalon heikko kehitys näkyy selvimmin lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon kehityksessä, koska lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo määräytyy palkkasumman mukaan. Vuonna 2014 koko talouden palkkasumma kasvoi vain 0,6 % ja kasvu jäi pienemmäksi kuin vuonna 2013 (1,1 %) (Lähde: Tilastokeskus).

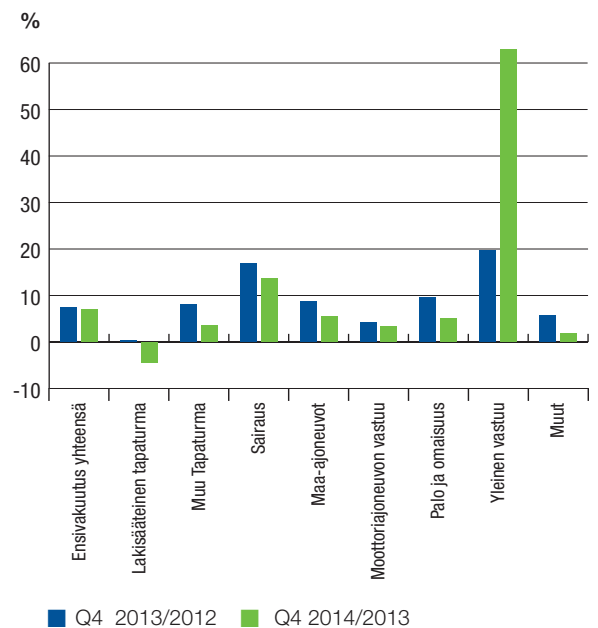
Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo laski vuonna 2014 4,5 %. Talouden palkkasumman laskun lisäksi maksutuloa pienentää omavastuisten vakuutusten suotuista korvauskehitys. Lakisääteinen tapaturmavakuutus muodostaa yli 13 % ensivakuutuksen maksutulosta.

Heikko taloustilanne vaikuttaa myös ajoneuvojen ensirekisteröintien määrään ja ajoneuvovakuutusten maksutuloon. Viimeisten viiden vuoden aikana henkilöautojen ensirekisteröintien määrä on jäänyt selvästi alle 2000-luvun alun tason. Vuonna 2014 henkilöajoneuvojen ensirekisteröinnit kasvoivat 2,7 prosenttia. (Lähde: Tilastokeskus.)

Vapaaehtoisen ajoneuvovakuutuksen maksutulon kasvu hidastui 5,4 prosenttiin (2013: 8,8 %). Myös lakisääteisen liikennevakuutuksen maksutulon kasvu hidastui, vaikka ei yhtä jyrkästi, ja oli 3,4 prosenttia (2013: 4,1 %). Liikenne- ja ajoneuvovakuutusten maksutulo muodostaa lähes 40 % ensivakuutuksen maksutulosta.

Sairausvakuutuksen maksutulon kasvu jatkui voimakkaana (13,6 %), vaikka hidastuikin edelliseen vuoteen verrattuna. Sairausvakuutuksen ja vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen maksutulo muodostaa 11 % ensivakuutuksen maksutulosta.

Vahinkovakuutusyhtiöiden ensivakuutuksen maksutulon muutos vakuutusluokkaryhmittäin, %

Lähde: Finanssivalvonta.

Riskittömän koron lasku paransi sijoitustuottoja

Sijoitusten tuotot vuoden alusta olivat 4,8 %. Korkosijoitukset tuottivat 3,8 %, osakesijoitukset 9,7 % ja kiinteistösijoitukset 5,8 %. Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustuotot olivat henkivakuutussektoria alhaisemmat etenkin korkotuottojen osalta. Matalampaan tuottotasoon vaikutti vahinkovakuutusyhtiöiden korkosijoitusten henkivakuutusyhtiöiden korkosijoituksia lyhempi duraatio.

Vahinkovakuutusyhtiöiden korkosijoitusten korkoriskiä kuvaava duraatio oli vuoden lopussa keskimäärin 2,9 (2013: 2,8). Johdannaisten käyttö oli vähäistä ja rajoittui muutamaan yhtiöön. Solvenssi II -sääntelyyn siirryttäessä koko taseen korkoriskin pienentäminen edellyttää yleensä pidempää duraatiota, koska eläkemuotoiset vastuut ovat pitkäaikaisia. Matalan koron vallitessa duraation kasvattaminen on kuitenkin hankalaa kasvattamatta korkoriskiä.

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitusallokaatioissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Sijoituksista 71 % on sijoitettu korkosijoituksiin ja 17 % osakkeisiin. Kiinteistösijoituksia oli 12 %. Rahamarkkinasijoitusten osuus kasvoi, ja se oli vuoden lopussa lähes 13 %. Tämä kasvu selittyi osittain epävarmalla markkinatilanteella ja varautumisella tulevaan Solvenssi II

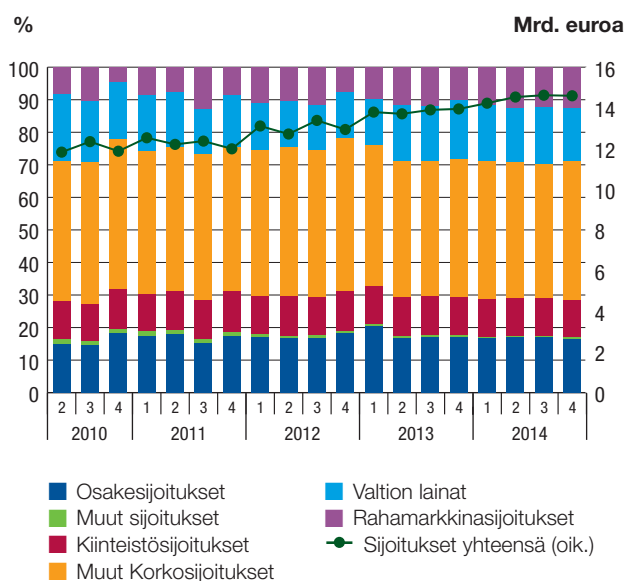
-sääntelyyn. Valtionlainojen ja korkeatuottoisten lainojen osuudet laskivat hieman (2,1 ja 0,8 prosenttiyksikköä).

Vahinkovakuutusyhtiöiden osakesijoitusten osuus oli 17 %, mikä on alhaisempi kuin henkivakuutussektorilla (20 %). Suomalaisilla vahinkovakuutusyhtiöillä on selvästi enemmän osakeriskiä kuin Euroopan suurimmilla yhtiöillä (8 %, lähde: EIOPA Financial Stability Report, December 2014). Suomalaisen vahinkovakuutusyhtiöiden osakesijoitusten keskinäisessä jakaumassa noteerattujen osakkeiden osuus laski hieman. Noteeraamattomien osakkeiden ja pääomarahastosijoitusten osuus puolestaan kasvoi ja oli vuoden lopussa yhteensä 6 %.

Sijoitusmarkkinatilanne jatkuu haastavana. Vuoden 2015 puolella korkotaso on edelleen laskenut. Osakekurssien pitkään jatkunut nousu kiihtyi entisestään alkuvuonna 2015. Sijoituskohteiden valintaan tulee jatkossa vaikuttamaan myös 1.1.2016 voimaan tulevan Solvenssi II -sääntelyn mukaiset sijoitusten pääomavaatimukset, jotka määräytyvät sijoituksiin liittyvän riskin perusteella.

Analyttikko Kirsti Svinhufvud ja riskiasiantuntija Mikko Siner-salo

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitusjakauma*

*Perusjakauma ilman johdannaisia.
Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = oikaistu vakavaraisuuspääoma / oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuovelka - tasoitusmäärä) x 100
4. Vastuunkantokyky, % = vakavaraisuuspääoma / 12 kuukauden vakuutusmaksutuotot pl. jälleenvakuutuksen osuus x 100

Sijoituspalveluyrityksillä hyvä vuosi

Sijoituspalveluyritykset tekivät voittoa vuonna 2014 yhteensä 128,7 milj. euroa. Parannusta vuodesta 2013 oli 33,4 milj. euroa (35 %). Vuoden viimeisellä neljänneksellä yksi toimija muuttui rahastoyhtiöstä sijoituspalveluyritykseksi. Vertailukelpoinen liikevoitto vuonna 2014 oli 126,9 milj. euroa (33 %).

Palkkiotuottojen hyvä kasvu sekä kulujen maltillinen nousu kasvattivat tulosta. Sijoituspalveluyritykset keräsivät suurimman osan tuotoista, noin 62 %, omaisuudenhoidon palkkiotuottoina. Myös suhteellinen kannattavuus parantui. Kulu/tuotto-suhde oli 67 %, kun se vuonna 2013 oli 71 %.

Viimeinen vuosineljännes oli erityisen hyvä. Yhden yrityksen yli 11 milj. euron tuottosidonaiset palkkiot kasvattivat koko sektoritasolla laskettuna vuoden lopun tulosta.

Tappiollisten yritysten lukumäärä pieneni vuonna 2014 ollen 13 kpl (toimijoita yhteensä 54, vuonna 2013: 17/50 kpl).

Yritysten vakavaraisuus on pysynyt varsin vakaana. Hajonta eri yritysten välillä on kuitenkin suurta, mediaaniyrityksel-

lä oli 2,2-kertaiset omat varat verrattuna rajoittavampaan minimipääomavaatimukseen vuoden 2014 lopussa (2013: 2,6-kertaiset).

Suurempi sijoituspalveluyritys yleensä tehokkaampi

Volyymitaan ja tuottokertymältään suurempi sijoituspalveluyritys on yleensä suhteellisesti tehokkaampi kuin pienempi. Tarkastelussa sijoituspalveluyritykset jaettiin kolmeen ryhmään kokonsa perusteella:

- Isoihin kuuluvat yritykset, joiden vuosituottojen yhteismäärä ylitti 4 milj. euroa.
- Keskisuuriin kuuluvat yritykset, joiden tuottojen yhteismäärä oli 1–4 milj. euroa.
- Pieniin kuuluvat alle 1 milj. euron yritykset.

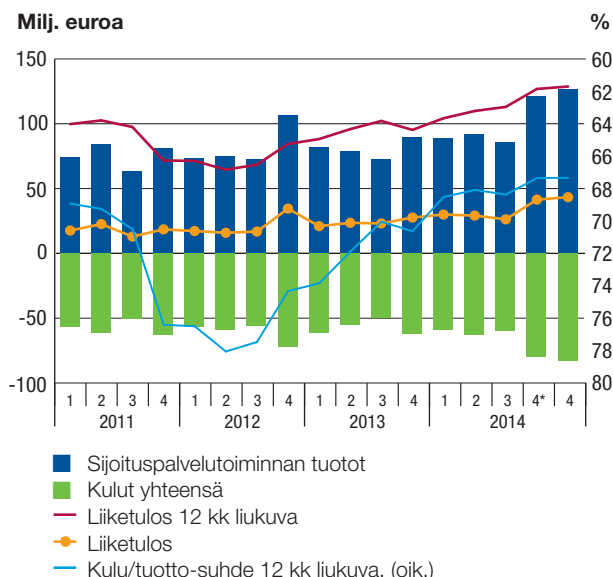
Eri ryhmien koot vaihtelivat jonkin verran eri vuosina. Tarkastelun kohteena oli suhteellinen kannattavuus mitattuna kulu/tuotto-suhteella.

Suurten yritysten mediaani kulu/tuotto-suhde oli paras vuosina 2011–2013. Vuosina 2013 ja 2014 keskisuurten yritysten mediaaniyrityksen suhdeluku oli selvästi parantunut ja oli paras vuonna 2014. Keskisuuret yritykset ovat viime vuosina pystyneet kehittämään liiketoimintaansa kannattavasti. Tappiollisia yrityksiä oli vähemmän isojen yritysten joukossa, jossa kulu/tuotto-suhde oli alle sata kaikkina tarkasteluvuosina. Sen sijaan pienten ja keskisuurten yritysten ryhmässä yläkvartiili nousi sadan yläpuolelle useana vuonna. Pienten yhtiöiden kannattavuus on selvästi heikompaa kuin suurten ja keskisuurten yritysten.

Tehdystä selvityksestä voidaan päätellä, että suurilla yrityksillä on ilmeinen etu liiketoiminnan tehokkaassa järjestämisessä. Suuremmilla volyymeilla on mahdollista saavuttaa skaalaetuja sekä hallinnossa että varainhoitopalveluiden tuottamisessa asiakkaille.

Analyttikko Per Rostedt

Sijoituspalveluyritys toimialan tuloskehitys, vuosineljännes

Vuosi 2014; 4* = vertailukelpoinen edellisiin vuosineljänneksiin, 4 = koko toimiala

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

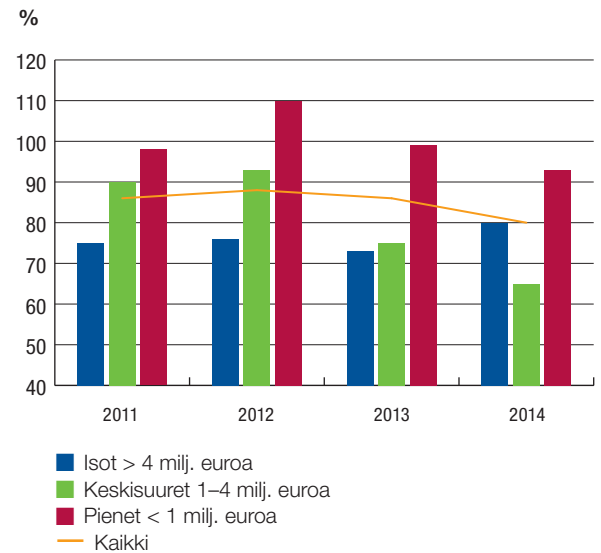
21 (28)

Sijoituspalveluyritysten kulu / tuotto-suhde

		2011	2012	2013	2014
Isot	Kpl	15	15	13	18
Tuotot yli 4 milj. euroa	Mediaani	75 %	76 %	73 %	80 %
	Alakvartiili	55 %	59 %	58 %	57 %
	Yläkvartiili	86 %	88 %	93 %	95 %
	Keskimäärin	73 %	70 %	67 %	66 %
Keskisuuret	Kpl	14	17	22	20
Tuotot 1–4 milj. euroa	Mediaani	90 %	93 %	75 %	65 %
	Alakvartiili	60 %	70 %	55 %	45 %
	Yläkvartiili	103 %	112 %	104 %	94 %
	Keskimäärin	86 %	92 %	84 %	71 %
Pienet	Kpl	15	15	15	16
Tuotot alle 1 milj. euroa	Mediaani	98 %	110 %	99 %	93 %
	Alakvartiili	85 %	61 %	68 %	64 %
	Yläkvartiili	124 %	197 %	161 %	135 %
	Keskimäärin	113 %	85 %	154 %	90 %
Koko toimiala	Kpl	44	47	50	54
	Mediaani	86 %	88 %	86 %	80 %
	Alakvartiili	68 %	63 %	58 %	57 %
	Yläkvartiili	105 %	114 %	101 %	99 %
	Keskimäärin	75 %	74 %	71 %	67 %

Lähde: Finanssivalvonta.

Sijoituspalveluyritykset, kulu/tuotto-suhde, mediaaniyritys

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastoyhtiöiden tuloksessa notkahdus viimeisellä vuosineljänneksellä

Rahastoyhtiöiden yhteenlaskettu tulos heikkeni vuoden viimeisellä vuosineljänneksellä verrattuna edelliseen neljännekseen. Koko vuoden tulos oli kuitenkin kasvussa ollen 111,2 milj. euroa. Kasvu vuodesta 2013 oli 44,3 milj. euroa (66 %). Loppuvuoden tulospudotuksen taustalla oli yhden toimijan muuttuminen sijoituspalveluyritykseksi. Kolmas kvartaali oli myös poikkeuksellisen hyvä. Loppuvuodesta rahastoyhtiöiden yhteenlaskettuihin lukuihin sisältyi muutama vaihtoehtorahastojen hoitaja, mikä osaltaan paransi tulosta. Vuoden vaihteessa yhteensä 14 rahastoyhtiöllä oli vaihtoehtorahastohoitajan toimilupa. Näistä kolme oli uusia vaihtoehtorahastojen hoitajia.

Suhteellinen kannattavuus parani vuositasolla. Kulu/tuotto-suhde oli vuonna 2014 87 % (2013: 89 %). Tappiollisten yhtiöiden lukumäärä pysyi samana ollen 6 kpl (yhteensä 30 toimijaa, 2013: 6/31).

Rahastoyhtiöiden vakavaraisuus on pysynyt hyvällä tasolla. Mediaaniyrityksellä oli 2,4-kertaiset omat varat minimipää-

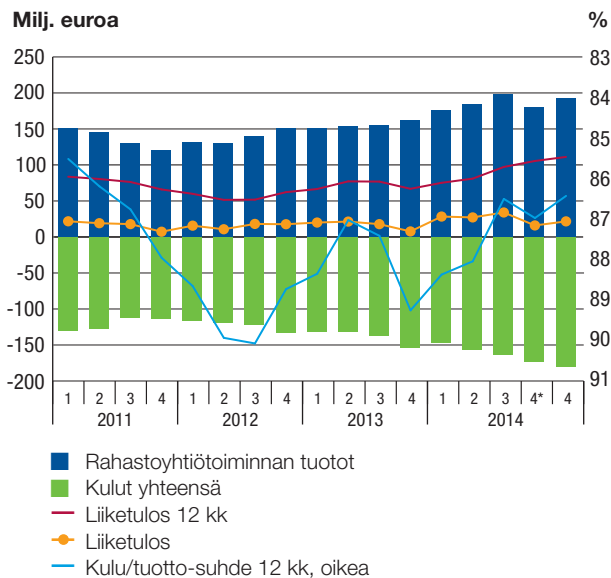
omavaatimukseen verrattuna. Hajonta yhtiöiden välillä on melko suurta, pienimmillään pääomavaatimukset täyttivät erittäin niukasti. Suurimmillaan yhtiöllä on noin kymmenkertaist oma varat vaatimustasoon nähden.

Rahastoyhtiöiden hallinnoimat rahastopääomat kasvoivat

Rahastoyhtiöiden hallinnoimat rahastopääomat kasvoivat vuoden 2014 aikana 10,8 mrd. euroa, ja ne olivat vuoden lopussa yhteensä 86,1 mrd. euroa. Pääomista oli vuoden vaihteessa 16,6 mrd. euroa ulkomaalaisten omistuksessa.

Nettomerkinnot olivat positiiviset jokaisena vuosineljänneksenä. Suurin rahastoluokka on pitkän koron rahastot, joka edustaa noin puolta rahastopääomista. Myös nettomerkinnot olivat suurimmat pitkän koron rahastoissa, yhteensä 4,7 mrd. euroa vuoden 2014 aikana.

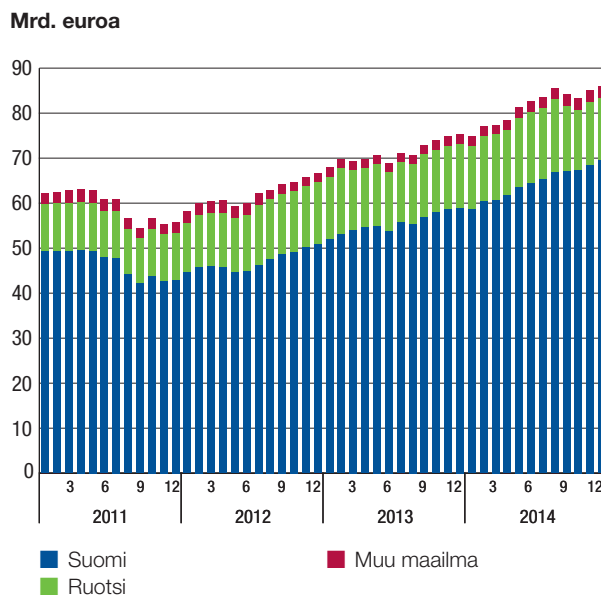
Rahastoyhtiö toimialan tuloskehitys, vuosineljännes

Vuosi 2014; 4* vertailukelpoinen edellisiin vuosineljänneksiin, 4 = koko toimiala

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastopääomat suomalaisissa rahastoyhtiöissä sijoittajan kotivaltion mukaan

Lähde: Suomen Pankki.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

23 (28)

Rahastopääomat

	Pääomat, mrd. euroa				
	31.12.2013	31.3.2014	30.6.2014	30.9.2014	31.12.2014
Osakerahastot	29,5	29,5	32,4	33,4	33,2
Pitkän koron rahastot	36,2	38,1	40,3	40,4	42,0
Yhdistelmärahastot	4,5	4,7	5,0	5,0	5,3
Kiinteistörahastot	0,4	0,6	0,7	0,8	1,0
Hedge-rahastot	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1
Rahamarkkinarahastot	3,4	3,2	3,0	3,3	3,4
Kaikki yhteensä	75,3	77,4	82,6	84,2	86,1

	Pääomien muutos mrd. euroa, edelliseen neljännekseen				
	31.12.2013	31.3.2014	30.6.2014	30.9.2014	31.12.2014
Osakerahastot	+1,3	+0,0	+2,8	+1,1	-0,2
Pitkän koron rahastot	+0,9	+2,0	+2,1	+0,2	+1,6
Yhdistelmärahastot	+0,3	+0,2	+0,3	+0,0	+0,3
Kiinteistörahastot	+0,1	+0,2	+0,1	+0,1	+0,1
Hedge-rahastot	-0,1	-0,1	+0,0	-0,0	-0,0
Rahamarkkinarahastot	-0,1	-0,2	-0,3	+0,3	+0,1
Kaikki yhteensä	+2,4	+2,1	+5,2	+1,6	+1,9

	Nettomerkinnot, milj. euroa				
	Q4 2013	Q1 2014	Q2 2014	Q3 2014	Q4 2014
Osakerahastot	26	-279	1 423	500	-1 051
Pitkän koron rahastot	595	1 421	1 493	318	1 472
Yhdistelmärahastot	143	134	131	-647	150
Kiinteistörahastot	95	103	125	107	87
Hedge-rahastot	-57	-85	27	-39	-15
Rahamarkkinarahastot	-132	-188	-253	310	129
Kaikki yhteensä	670	1 157	2 947	549	773

Lähde: Suomen Pankki.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

24 (28)

Isoilla rahastoyhtiöillä keskimääräiset suhteelliset hallinnointipalkkiot pienempiä kuin muilla toimijoilla

Rahastoyhtiöitä tarkasteltiin niiden hallinnoimien pääomien suuruuden mukaan kolmessa ryhmässä:

- Isoihin kuuluivat yhtiöt, joiden hallinnoimat pääomat ylittivät vuoden aikana keskimäärin 1 mrd. euroa.
- Keskisuurten pääomat olivat 0,1–1 mrd. euroa.
- Pienten pääomat olivat alle 0,1 mrd. euroa.

Rahastojen nettohallinnointipalkkiot muodostavat noin 90 % kaikista rahastoyhtiöiden keräämistä tuotoista. Nettohallinnointipalkkiosta on vähennetty esimerkiksi mahdolliset ulkopuoliselle salkunhoitajalle maksettavat palkkiot.

Suurimpien ja pienempien rahastoyhtiöiden nettohallinnointipalkkion prosentuaalisessa mediaanissa on havaittavissa eroja. Suurilla yhtiöillä painottuvat suurelle yleisölle suunnatut rahastot. Keskisuuret ja pienemmät rahastoyhtiöt hoitavat tyypillisemmin rahastoja, joilla on monimutkaisempia sijoitusstrategioita. Näiden hallinnointipalkkiot ovat yleensä korkeampia kuin suurten ”massarahastojen” palkkiot. Myös rahastoyhtiön hallinnoimien rahastojen jakautuma esimerkiksi halvempien korkorahastojen ja kalliimpien kehittyvien maiden tai osakerahastojen välillä vaikuttaa keskimääräiseen hallinnointipalkkion suhteelliseen suuruuteen.

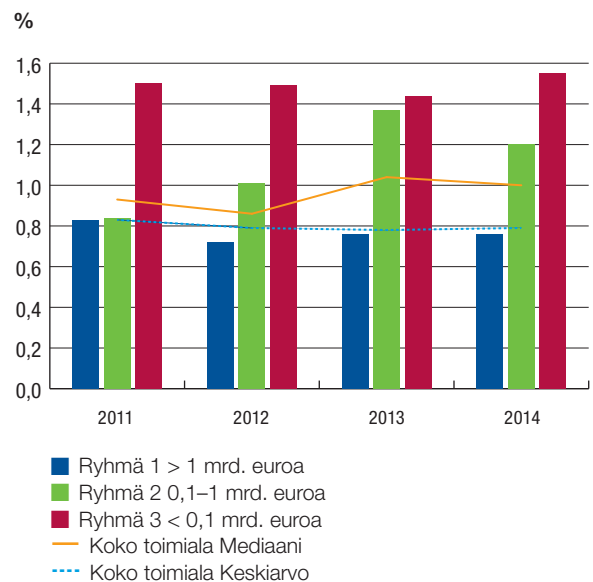
Analyytikko Per Rostedt

Rahastoyhtiöiden vuotuinen nettohallinnointipalkkio suhteessa keskimääräisiin hallinnoitaviin rahastopääomiin, mediaani

		2011	2012	2013	2014
Isot	Kpl	9	10	10	11
> 1 mrd. euroa rahastopääomat	Mediaani	0,83 %	0,72 %	0,76 %	0,76 %
	Yläkvartiili	0,93 %	0,85 %	0,83 %	0,87 %
	Alakvartiili	0,62 %	0,45 %	0,44 %	0,63 %
	Keskimäärin	0,83 %	0,76 %	0,75 %	0,77 %
Keskisuuret	Kpl	12	12	11	9
0,1–1 mrd. euroa rahastopääomat	Mediaani	0,84 %	1,01 %	1,37 %	1,20 %
	Yläkvartiili	1,33 %	1,55 %	2,22 %	1,73 %
	Alakvartiili	0,27 %	0,60 %	0,89 %	0,55 %
	Keskimäärin	0,79 %	1,05 %	1,12 %	1,20 %
Pienet	Kpl	12	10	10	10
< 0,1 mrd. euroa rahastopääomat	Mediaani	1,50 %	1,49 %	1,44 %	1,55 %
	Yläkvartiili	1,98 %	1,89 %	2,27 %	2,89 %
	Alakvartiili	0,87 %	0,63 %	0,71 %	1,05 %
	Keskimäärin	1,50 %	3,35 %	1,26 %	1,56 %
Koko toimiala	Mediaani	0,93 %	0,86 %	1,04 %	1,00 %
	Keskiarvo	0,83 %	0,79 %	0,78 %	0,79 %
	Kpl	33	32	31	30

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastoyhtiöiden vuotuinen nettohallinnointipalkkio suhteessa keskimääräisiin hallinnoitaviin rahastopääomiin, mediaani

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

25 (28)

Liitetaulukot

Kotimaisen pankkisektorin avainluvut

Tuloslaskelma	Milj. euroa
Korkokate	2 998
Palkkiotuotot, netto	1 172
Palkkiotuotot	2 142
Palkkiokulut	971
Kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan nettotuotot	1 250
Muut tuotot	1 063
Tuotot	6 482
Kulut	3 797
Arvonalentumiset luotoista ja sitoumuksista	184
Liiketulos	2 501
Tase	Milj. euroa
Käteiset varat ja keskuspankkisaamiset	40 316
Luotot luottolaitoksille	42 005
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	228 043
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	62 379
Johdannaiset	115 739
Taseen muut varat yhteensä	34 861
Vastaavaa yhteensä	523 342
Talletukset luottolaitoksilta	83 016
Talletukset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	165 471
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	86 642
Taseen muu vieras pääoma yhteensä	53 591
Johdannaiset	112 441
Oma pääoma	22 182
Vastattavaa yhteensä	523 342
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	65 698
Tunnuslukuja	%
Oman pääoman tuotto (ROE)	8,2
Koko pääoman tuotto (ROA)	0,4
Kulu/tuotot-suhde	53,6
Järjestämättömät saamiset/Saamiset	1,8
Järjestämättömiin saamiin kohdistuvat arvonalennukset/Järjestämättömät saamiset	27,0

Katso pankkikohtaiset avainluvut Finanssivalvonta.fi > Tilastot > Tilinpäätösten avainluvut

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

26 (28)

Pankkisektorin vakavaraisuus

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	30.9.2014	31.12.2014
Omat varat					
Ydinpääoma (CET1), milj. euroa	19 323	17 969	18 937	18 626	19 810
Ensisijainen lisäpääoma, milj. euroa	702	683	531	812	824
Toissijainen pääoma, milj. euroa	942	996	1 035	1 367	1 150
Omat varat yhteensä, milj. euroa	20 966	19 648	20 503	20 805	21 785
Riskipainotetut varat					
Luottoriski, milj. euroa	127 859	97 169	97 542	107 094	105 066
Markkinariski, milj. euroa	9 183	5 851	9 255	12 415	10 120
Operatiivinen riski, milj. euroa	10 730	10 688	10 707	10 441	10 422
Muut, milj. euroa	0	1 990	10 831	0	0
Yhteensä, milj. euroa	147 773	115 698	128 334	129 950	125 609
Suhdeluvut					
Ydinvakavaraisuussuhde, %	13,1	15,5	14,8	14,3	15,8
Vakavaraisuussuhde ensisijaisella pääomalla, %	13,6	16,1	15,2	15,0	16,4
Kokonaisvakavaraisuussuhde, %	14,2	17,0	16,0	16,0	17,3

Vuonna 2014 voimaan tulleet sääntelymuutokset vaikuttavat lukujen vertailtavuuteen.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuus

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	30.9.2014	31.12.2014
Omat varat, milj. euroa	13 907	16 671	17 723	16 542	17 615
Omien varojen vähimmäisvaatimus, milj. euroa	8 687	8 929	9 144	8 747	8 985
Suhdeluku	1,6	1,9	1,9	1,9	2,0

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

27 (28)

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013*	30.9.2014	31.12.2014
Oma pääoma, milj. euroa	1 825	2 117	2 686	2 757	2 989
Pääomalainat, milj. euroa	116	116	142	142	140
Toimintapääoma, milj. euroa	2 451	2 951	3 290	3 787	3 763
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	4 394	4 909	5 502	6 090	5 823
Vastuuelka ilman tasoitusmäärää, milj. euroa	8 181	8 458	8 970	9 845	9 524
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	3,7	4,3	4,3	4,5	4,5
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	53,7	58,0	61,5	61,9	61,1
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	1,8	2,1	2,3	2,5	2,7
Vakavaraisuuspääoma 12 kk vakuutusmaksutuotoista (vastuunkantokyky), %	134,4	140,1	139,2	140,6	137,2

* Sisältää 1.1.2013 vakuutusyhtiöinä toimintansa aloittaneiden, aiemmin Lähivakuutusyhdistyksinä toimineiden, yhtiöiden tiedot.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	30.9.2014	31.12.2014
Oma pääoma, milj. euroa	2 439	3 020	3 203	3 310	2 864
Pääomalainat, milj. euroa	316	316	316	320	360
Toimintapääoma, milj. euroa	4 366	5 747	5 574	6 201	5 579
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	4 511	5 902	5 752	6 384	5 768
Vastuuelka*, milj. euroa	24 714	24 734	24 973	25 169	25 925
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	4,0	5,4	5,2	6,0	5,1
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	18,3	23,9	23,0	25,4	22,2
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	2,4	3,0	3,7	3,7	3,9

* Vastuuelka vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuelasta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2015

1.4.2015

28 (28)

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	30.9.2014	31.12.2014
Oma pääoma, milj. euroa	338	346	359	369	374
Vakavaraisuuspääoma*, milj. euroa	15 106	18 564	21 440	24 067	23 785
Vastuovelka**, milj. euroa	69 215	72 687	76 601	78 671	79 798
Vakavaraisuusaste (vakavaraisuuspääoma vähimmäispääomavaatimuksesta***)	10,9	12,8	6,2	6,4	6,2
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	21,8	25,5	28,0	30,6	29,8
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	2,6	2,4	2,1	2,1	2,1

* 31.12.2012 asti toimintapääoma. Vakavaraisuuspääomaan sisältyy työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla tasoitusmäärä.

** Vähennettynä lain mukaisilla erillä.

*** 31.12.2012 asti toimintapääoman vähimmäismäärä. Vuosina 2009–2012 toimintapääoman vähimmäismäärä oli poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuovelasta. 1.1.2013 alkaen vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

Eläkekassojen ja -säätiöiden vakavaraisuus

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	30.9.2014	31.12.2014
Vakavaraisuuspääoma*, milj. euroa	1 204	1 458	1 500	1 665	1 644
Vastuovelka**, milj. euroa	3 888	3 757	4 054	4 170	4 208
Vakavaraisuusaste (vakavaraisuuspääoma vähimmäispääomavaatimuksesta***)	31,0	38,8	8,3	8,3	8,0
Vakavaraisuusaste,% (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	31,0	38,8	37,0	39,9	39,1
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	3,2	3,3	2,8	2,8	2,7

* 31.12.2012 asti toimintapääoma. Vakavaraisuuspääomaan sisältyy työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla tasoitusmäärä.

** Vähennettynä lain mukaisilla erillä.

*** 31.12.2012 asti toimintapääoman vähimmäismäärä. Vuosina 2009–2012 toimintapääoman vähimmäismäärä oli poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuovelasta. 1.1.2013 alkaen vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

